

Maria Tikka & Essi Valo

**YMPÄRISTÖKASVATUSPROJEKTI 5-VUOTIAILLE VIHREÄN
DRAAMAN KEINAIN**

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma
Joulukuu 2016**

TIIVISTELMÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Joulukuu 2016	Tekijät Maria Tikka & Essi Valo
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn nimi YMPÄRISTÖKASVATUSPROJEKTI 5-VUOTIAILLE VIHREÄN DRAAMAN KEINOIN		
Työn ohjaaja Anne Jaakonaho	Sivumäärä 29+10	
Työelämäohjaaja Heli Liedes		
<p>Opinnäytetyöprojekti toteutettiin Kokkolan kaupungin varhaiskasvatuspalveluille, Tervanpoltajan päiväkotiin. Kohderyhmänä olivat viisivuotiaat lapset sekä päiväkodin varhaiskasvattajat. Projektioinnäytetyö koostuu projektin suunnittelusta, keskeisestä tietoperustasta, kolmesta interventtiosta ympäristökasvatuksen teemalla sekä palautteen keruusta.</p> <p>Työn tarkoituksena oli tuoda kestävästä kehitystä tutuksi 5-vuotiaille lapsille ohjaamalla lapsia vihreän draaman avulla säästäväisyyteen, rikkinäisen korjaamiseen ja luovuuteen. Tavoitteena oli auttaa lapsia hahmottamaan omaa luovuutta käyttämällä, miten he voivat omalla toiminnallaan vaikuttaa luonnon kauniina säilymiseen ja kestävästä kehityksen edistämiseen. Tavoitteena oli myös tuoda vihreän draaman malli hyödynnettäväksi päiväkotiin.</p> <p>Päiväkodin varhaiskasvattajien palautteiden mukaan vihreän draaman menetelmä voisi jäädä käyttöön päiväkotiin.</p>		
Asiasanat Varhaiskasvatus, viisivuotias, vihreä draama, ympäristökasvatus		

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date December 2016	Authors Maria Tikka & Essi Valo
Degree programme Bachelor of Social services		
Name of thesis ENVIRONMENTAL EDUCATION PROJECT FOR 5-YEAR-OLD CHILDREN BY USING METHODS OF GREEN DRAMA		
Instructor Anne Jaakonaho	Pages 29+10	
Supervisor Heli Liedes		
<p>This thesis was carried out as a project, which was ordered by Tervanpolttaja day-care center of Kokkola's Early Childhood Education Services. As the focus group were five years old children of the day-care center. Thesis project consisted of planning of the activity, theoretical part, three organized activity sessions with the theme of environmental education, and feedback gathering.</p> <p>The purpose of this thesis was to make sustainable development familiar to five years old by guiding children to be frugal and creative. The aim of this thesis was to help children to perceive how they can have an impact on beauty of nature and sustainable development by using their own creativity. The objective was also to bring the green drama method to day-care center's use.</p> <p>According to feedback from the day-care center's kindergarten teachers, green drama method could stay in use.</p>		
Key words Early education, five-year-old, green drama, environmental education		

**TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS**

1 JOHDANTO.....	1
2 YMPÄRISTÖKASVATUSPROJEKTIN KUVAUS	3
2.1 Projektin suunnittelu	4
2.2 Projektin toteuttaminen.....	5
2.3 Tehtävien työvaiheet ja -muodot.....	6
2.4 Projektin ongelmat ja riskit.....	7
3 PROJEKTIN TARKOITUS JA TAVOITTEET	8
3.1 Projektin tavoitteet päiväkodin lapsille.....	8
3.2 Projektin tavoitteet päiväkodin varhaiskasvattajille	8
3.3 Projektin tavoitteet opinnäytetyön tekijöille.....	9
3.4 Projektin tarkoitus	9
4 PROJEKTIN KESKEISTÄ TIETOPERUSTAA.....	10
4.1 Yleistä teoriaa projektista ja projektityöskentelystä.....	10
4.2 Ympäristökasvatusta asennekasvatuksen keinoin	11
4.3 Vihreän draaman menetelmä osana ympäristökasvatusta	13
4.4 Keskeistä teoriaa viisivuotiaan kehitystasosta.....	14
5 PROJEKTIN TOTEUTUS	18
5.1 Interventioiden rakenne	18
5.2 Ensimmäinen interventio, maalaus.....	18
5.3 Toinen interventio, vihreä draama	19
5.4 Kolmas interventio, luontoleikit ja kunniakirjojen jako	21
6 PROJEKTIN ARVIOINTI JA PALAUTTEET	23
6.1 Projektisuunnitelman arviointi	23
6.2 Lasten palautteet	24
6.3 Päiväkodin työntekijöiden palautteet.....	25
6.4 Itsearviointi.....	25
7 POHDINTA	26
LÄHTEET	28
LIITTEET	
KUVIOT	
KUVIO 1. Projektin etenemisen vaiheet.....	3

1 JOHDANTO

Tämä projektiopinnäytetyö tehtiin Kokkolan kaupungin sivistystoimen varhaiskasvatuspalveluihin, Tervanpolttajan päiväkotiin. Projektiopinnäytetyössä tutustuttiin Tervanpolttajan päiväkodin 5-vuotiaat lapset kestäväan kehitykseen vihreän draaman avulla. Nykypäivän yhteiskunnassa tavaraa tuotetaan yli tarpeen, ja lapsiperheissä tämä näkyy usein tavarapaljoutena. Vanhan tilalle ostetaan uutta, ja lasten edelliset lelut jäävät vaille käyttöä.

Projektiopinnäytetyön tarkoituksena on tuoda kestäväa kehitystä tutuksi 5-vuotiaille lapsille ohjaamalla lapsia vihreän draaman avulla säästäväisyyteen, rikkinäisen korjaamiseen ja luovuuteen. Tavoitteena on tutustuttaa lapset vihreään draamaan ja kestäväan kehityksen periaatteisiin kolmen intervention avulla. Tavoitteeseen pyrittiin pääsemään hyödyntämällä vihreää draamaa ympäristöystävällisten toimintaratkaisujen hahmottamisessa. Vihreä draama on osallistavan draaman keinoin toteutettava ympäristökasvatuksen menetelmä.

Projektiopinnäytetyön aiheena on ympäristökasvatus 5-vuotiaille lapsille vihreän draaman keinoin. Ympäristökasvatus on ajankohtainen aihe mm. luonnonvarojen vähenemisen ja ilmastomuutoksen vuoksi. On tärkeää, että omalla toiminnalla voidaan turvata hyvät elämisen mahdollisuudet myös tuleville sukupolville. Interventiot tehtiin Tervanpolttajan päiväkotiin 5-vuotiaille lapsille. Aihe on rajattu vihreän draaman menetelmään ympäristökasvatuksen osana. Projektiopinnäytetyössä hyödynnettiin opintojen aikana saatua ohjaamiskokemusta ja tietoa vihreästä draamasta, sekä tietoperustaa viisivuotiaan kehitystasosta. Tietoperustassa käsitellään 5-vuotiaan kehitystasoa, vihreää draamaa ympäristökasvatuksen menetelmänä, varhaiskasvatuksen orientaatioita ja ympäristökasvatusta käsitteenä ja sen periaatteita.

Lapsi oppii kestäväan kehityksen periaatteita vihreään draamaan sisältyvien erilaisten leikkien avulla. Leikki on lapselle ominainen tapa oppia. Päiväkodin työntekijät saavat vihreästä draamasta työskentelymallin, jota voivat halutessaan hyödyntää työssään. Itse saamme kehittää omia ryhmäohjaustaitojamme. Toiveena on, että projektiopinnäytetyön myötä lapset heräävät ajattelemaan ympäristöasioita ja kestäväan kehityksen periaatteita. Teema on tärkeä ja ajankohtainen, koska luonnonvarat ovat vähenemässä ja ilmastomuutoksesta ja siihen vaikuttamisesta puhutaan enenevässä määrin.

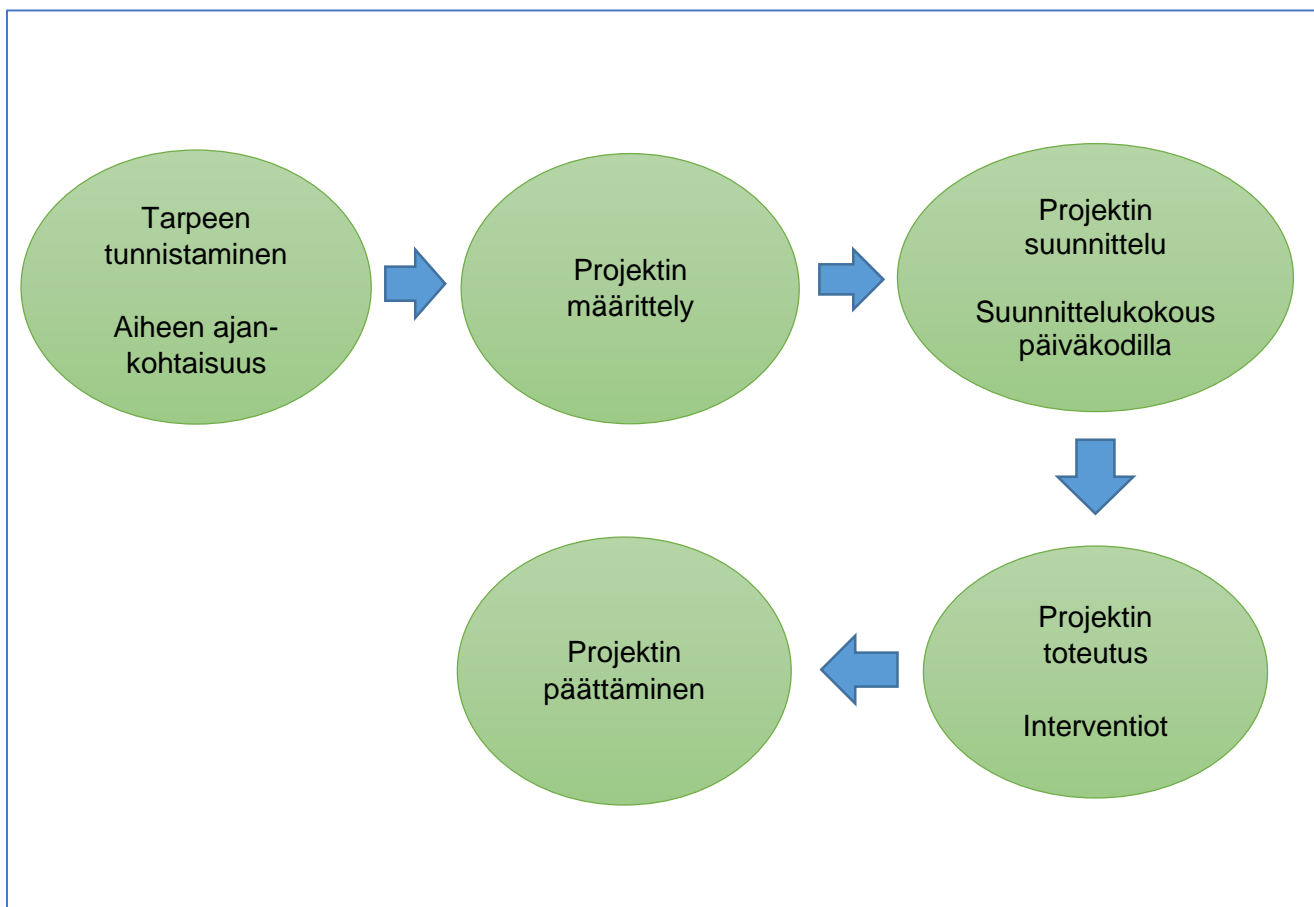
Lasten ympäristöystävällisempää ympäristökäyttäytymistä tuetaan lisäämällä tietoa arkipäivän toiminnan vaikutuksista ympäristöön. Tällaista tietoa on muun muassa tieto jätteiden lajittelusta ja sen vaikutuksista sekä erilaisten kulkuneuvojen käyttäminen työmatkalla ja niiden vaikutukset. Lapset eivät saa suoraa tietoa ympäristöongelmista, vaan interventioissa keskitytään lähinnä herättämään ajatuksia niistä asioista, joita lapsi voi itse tehdä, jotta ympäristö ei kärsisi.

Projektipinnäytetyö herätteli lapsia ajattelemaan luonnon säästämistä oman toiminnan avulla ja antoi keinoja säästää luontoa arjen toiminnassa. Lisäksi ajateltiin, että lapset ovat jo saaneet jonkin verran kotoa ohjeita kestävän kehityksen tukemiseen esimerkiksi sammuttamalla valot huoneesta poistuessa ja välttämällä veden juoksuttamista.

Projektista on hyötyä tulevaisuuden kannalta, koska siinä käytettyjä työkaluja voi hyödyntää varhaiskasvatuksessa työskennellessä. Esimerkiksi vihreän draaman menetelmää voi hyödyntää päiväkodissa. Tavoitteena on, että varhaiskasvattajat ryhtyvät miettimään aiheen merkitystä omassa työssään ja että ympäristökasvatuksen merkitys kasvaa varhaiskasvatustyössä lähitulevaisuudessa.

2 YMPÄRISTÖKASVATUSPROJEKTIN KUVAUS

Tässä luvussa esitellään projektin suunnitteluvaiheita, projektin toteutusta ensimmäisestä interventiosta viimeiseen ja projektin aikana kohdattuja ongelmia. Vihreä draama –projekti toteutettiin 5-vuotiaille lapsille Tervanpolttajan päiväkodissa, Kokkolassa. Projektissa käsiteltiin kestävän kehityksen ja ympäristökasvatuksen teemoja 5-vuotiaan kehitystasoon sopivin keinoin. Työskentelytapoina käytettiin maalausta, keskustelua sekä vihreään draamaan kuuluneen tarinan kuuntelua ja leikkeihin osallistumista. Seuraava kuvio (KUVIO 1) selvittää projektin etenemisen vaiheita.

KUVIO 1. Projektin etenemisen vaiheet

2.1 Projektin suunnittelu

Projektioinnäytetyön suunnittelu alkoi talvella 2014. Valitsimme aiheen, koska olemme kumpikin eläneet lapsuutemme maaseudulla luonnon läheisyydessä ja pidämme tärkeänä sitä, että luonto säilyy puhtaana myös seuraaville sukupolville. Lisäksi aihe on ajankohtainen, sillä mediassa puhutaan paljon ilmastonmuutoksesta ja ihmisen toiminnan aiheuttamista ongelmista luonnossa. Ilmaston lämpenemisen ja luonnonvarojen hupenemisen vuoksi on etsittävä uusia mahdollisuuksia luonnon suojelemiseksi. Vihreä draama on vielä tuore menetelmä, jonka avulla voidaan parhaimmillaan vaikuttaa asenteisiin ja toimintatapoihin edistäen ympäristönsuojelua. Joulukuussa 2015 solmittu, marraskuussa 2016 voimaan tullut Pariisin ilmastopöytäkirja omalta osaltaan hidastaa ilmastonmuutosta mm. päästövähennyssuunnitelmien avulla. (Hiltunen & Konivuori 2005, 11—12; Folke 2013, 35—43; Ympäristöministeriö 2016.)

Tällä hetkellä ympäristöasioiden näkyvyys mediassa on vähentynyt muiden ajankohtaisten teemojen, kuten maahanmuuton, noustua pinnalle. Ympäristöviestintä mediassa aaltoilee sen mukaan, kuinka paljon aiheeseen liittyen tapahtuu konflikteja, muutoksia tai kuinka laajaa osaa väestöstä tapahtumat koskettavat. Koemme, että ilmastonmuutoksen eteen tehdään töitä jatkuvasti, mutta median huomio ei ole enää yhtä voimakasta. Pariisin ilmastopöytäkirja on merkki siitä, että aihetta pidetään tärkeänä ja uusia keinoja ongelman ratkaisemiseksi etsitään globaalilla tasolla. (Ympäristöministeriö 2016; Lyytimäki & Palosaari 2004, 21—22.)

Koemme aiheen tärkeäksi, koska vuonna 2016 Suomen ylikulutuspäivä oli jo 17. huhtikuuta ja koko maailman ylikulutuspäivä oli 20. elokuuta (Yle Uutiset 2016; Overshootday 2016). Projektioinnäytetyömme käsittelee tärkeää aihetta, jota jokaisen tulisi aina aika ajoin miettiä ja pohtia, mitä keinoja itse voisi käyttää, jotta ylikulutuspäivä ei aikaistuisi vuosi vuodelta. Luonnonvaroja käytetään yli tarpeen, esimerkiksi leluja ostetaan rikki menneiden tilalle, eikä niitä enää korjata, koska uusia on helposti saatavilla. Halusimme ohjata projektioinnäytetyön lapsille, sillä he ovat tulevaisuudessa päättämässä tuhlaavatko luonnonvaroja ja opettamassa kestävä kehityksen periaatteita omille lapsilleen. Päätimme valita projektioinnäytetyöhömme kohderyhmäksi 5-vuotiaat lapset, sillä ohjaamamme vihreä draama vastasi hyvin 5-vuotiaiden kehitystasoa. Valitsimme toiminnallisen oppimisen, sillä halusimme kehittää omia ohjaustaitojamme ja päästä toimimaan käytännössä.

Talvella 2016 olimme yhteydessä kierrätyskeskuksen koulutusassistenttiin ja pyysimme luvan käyttää projektiopinnäytetyössämme valmista Vihreä draama -materiaalia (LIITE 1). Saatuamme luvan päätimme yhdistää vihreän draaman osaksi projektiopinnäytetyötämme. Olimme yhteydessä Kokkolan varhaiskasvatuskoordinaattoriin, joka ohjasi meidät ottamaan yhteyttä haluamaamme päiväkotiin. Tervanpolttajan päiväkodista saimme kiinnostuneen vastaanoton. Päiväkodinjohtaja ohjeisti ottamaan yhteyttä Tervanpolttajan päiväkodissa työskentelevään lastentarhanopettajaan, jonka saimme työelämäohjaajaksi 5-vuotiaiden ryhmästä. Päävastuu toiminnan suunnittelusta ja toteutuksesta oli opinnäytetyöntekijöillä.

Projektipäällikköinä opinnäytetyössä toimivat opinnäytetyöntekijät. Aikatauluttaminen, toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen olivat projektipäälliköiden vastuulla. Ammattikorkeakoulun resurssien vuoksi projektiopinnäytetyöhön saatu ohjaus jäi vähäiseksi. Projektiopinnäytetyötä tehdessä jouduttiin näin ottamaan enemmän vastuuta ja toimimaan itsenäisemmin projektiopinnäytetyötä tehdessä. Haasteelliseksi koettiin erinäisten lupien hakemiset ja muut hallinnolliset asiat. Kirjoitimme keväällä 2016 projektisuunnitelman (LIITE 2), jolla haimme tutkimuslupaa projektiopinnäytetyölle Kokkolan kaupungin varhaiskasvatustoimenjohtajalta. Opinnäytetyösopimuksen teimme Tervanpolttajan päiväkodin työelämäohjaajan kanssa (LIITE 3).

Sosionomi on työssään myös yhteiskunnallinen vaikuttaja (Talentia 2013). Välitimme tietoa projektiopinnäytetyöstä medialle tiedustelemalla Kokkola-lehden mahdollista kiinnostusta projektiopinnäytetyötämme kohtaan ja sovimme toimittajan kanssa kirjoittavamme jutun opinnäytetyöstämme Kokkola-lehteen. Lehtijuttu julkaistiin 11.5.2016 (LIITE 4). Tämän myötä harjoittelimme yhteiskunnallista vaikuttamista median kautta. Päätimme kerätä palautteen päiväkotiryhmän lapsilta suullisesti ja työelämäohjaajalta sekä toiselta toimintaan osallistuneelta lastentarhanopettajalta kirjallisena (LIITE 5). Lasten palautteet löytyvät luvusta 6.2. Lasten palautteet.

2.2 Projektin toteuttaminen

Projektisuunnitelma hyväksyttiin huhtikuussa 2016. Tämän jälkeen kävimme tutustumassa Tervanpolttajan päiväkotiin ja pidimme palaverin työelämäohjaajan kanssa. Esittelimme it-

semme ja projektiopinnäytetyön idean sekä työvaiheet. Palaverissa päätimme interventio päivät, interventioissa käytettävät materiaalit ja tarvikkeet. Sovimme tilojen käytöstä ja teimme varasuunnitelman sateen varalle.

Interventiot pidettiin toukokuussa 2016. Projektiopinnäytetyössämme interventioilla tarkoitetaan toimintatuokioita, joita järjestimme kolme Tervanpolttajan päiväkodissa. Ensimmäisessä interventiossa tutustuimme lapsiryhmään leikkien kautta ja lapset maalasivat lempimaisemansa luonnosta. Toisen intervention alussa lapsille ohjattiin serviettileikki, jonka tarkoituksena oli saada rento ilmapiiri ja auttaa lapsia keskittymään vihreään draamaan. Tämän jälkeen ohjasimme lapsille vihreän draaman nimeltä ”Lelumaan tulevaisuus vaarassa” (LIITE 7), johon sisältyi myös ohjetaulujen teko (LIITE 8) Kolmannessa interventiossa ohjasimme lapsille luontoaiheisia leikkejä ja jaoimme vihreään draamaan osallistumisen kunniakirjat (LIITE 9) ja ensimmäisessä interventiossa tehdyt askartelun tuotokset.

2.3 Tehtävien työvaiheet ja -muodot

Ensimmäisessä interventiossa tutustuimme lapsiin ja herättelimme ajatuksia kestävän kehityksen teemaan liittyen askartelun avulla. Tarkoituksena oli luoda avoin ja luottamuksellinen ilmapiiri, jotta lapset pystyisivät osallistumaan vihreään draamaan. Askartelutuokiossa lapset pääsivät maalaamaan lempiasiansa luonnosta. Tämän jälkeen keskustelimme heidän tuotoksistaan ja lempiasioista luontoon liittyen. Tarjosimme Kokkolan varhaiskasvatussuunnitelman esteettisen orientaation mukaisesti lapsille mahdollisuuden kuvataidekokemukseen, jossa lapset saivat itse luoda lempimaisemansa. Kirjoitimme ensimmäisen intervention jälkeen tiedotteen Kokkola-lehteen (LIITE 10).

Toisessa interventiossa ohjasimme vihreän draaman (LIITE 7), jossa oli mukana ympäristökasvatuksellinen tarina ja erilaisia leikkejä tähän liittyen. Vihreällä draamalla pyritään lapsen ympäristötietoisuuden lisäämiseen. Sitä voidaan käyttää yhtenä ympäristökasvatuksen työmenetelmänä, jossa keskiössä ei ole esteettisyys tai taiteen tekeminen, vaan ympäristöasiat. Periaatteena on, ettei erillistä yleisöä ole, vaan läsnäolijat osallistuvat vihreän draaman toteuttamiseen. Lapset osallistuivat vihreään draamaan oman kehitystasonsa mukaan. Tarkoituksena oli herätellä lapsia ajattelemaan esimerkiksi turhaa ostamista, lelujen kohtelua ja mainosten vaikutusta ostoskäyttäytymiseen. Vihreän draaman lopuksi lapset saivat itse keksiä asioita,

joiden avulla voisivat itse säästää luontoa. Nämä asiat koottiin yhteisiksi tauluiksi, joista yksi saatiin päiväkodin seinälle käyttöön (LIITE 8).

Kolmannessa interventiossa käytiin läpi lasten kokemuksia vihreästä draamasta ja ajatuksia, joita lapsilla oli herännyt mieleen vihreään draamaan liittyen. Lopuksi jaettiin lapsille omat kunniakirjat vihreään draamaan osallistumisesta (LIITE 9), joihin he saivat kirjoittaa nimensä. Liitimme lasten askartelukansioihin lasten omat ohjetaulut, ympäristökasvatuksen kunniakirjat ja ensimmäisessä interventiossa tehdyt askartelun tuotokset.

2.4 Projektin ongelmat ja riskit

Potentiaalisina ongelmina ajattelimme olevan, että 5 -vuotiaita ei ole päivähoidossa päivinä, jolloin interventiot tehdään. Tätä ongelmaa ei esiintynyt projektissa. Jokaiseen interventioon osallistui vähintään kahdeksan 5-vuotiasta lasta. Toisena riskitekijänä pidettiin lasten keskittymisen puutetta interventioiden aikana, minkä vuoksi tilanne olisi voinut olla vaikeasti hallittavissa. Saimme pidettyä toiminnan hallinnassa ja pysyimme suunnitelmassa kaikissa interventioissa. Lasten keskittyminen saattoi hetkeksi herpaantua, mutta se ei haitannut toiminnan etenemistä. Pohdimme mahdolliseksi ongelmaksi sitä, että emme saisi luotua riittävän avointa ja rentoa ilmapiiriä, mikä olisi voinut johtaa siihen, että lapset eivät olisi voineet eläytyä tarinaan. Ilmapiirin luominen onnistui kuitenkin hyvin ja lapset pystyivät osallistumaan toimintaan. Riskinä oli myös mahdollinen huono sää, joka olisi haitannut ulkona toteutettavia interventioita. Tämän uhan vuoksi olimme laatineet sisätiloissa toteutettavat varasuunnitelmat interventioille. Ensimmäisenä interventiopäivänä käytimme varasuunnitelmaa huonon sään vuoksi. Korvasimme luonnonmateriaalien keräämisen ja askartelun maalausinterventiolla.

Potentiaalisena riskinä oli myös, että projekti ei olisi saanut kiinnostunutta vastaanottoa mistään Kokkolan päiväkodista, jolloin olisimme ehkä joutuneet vaihtamaan opinnäytetyön aihetta. Tällöin projektin aloittaminen olisi siirtynyt myöhemmäksi. Mahdollista oli, että päiväkodin varhaiskasvattajat eivät olisi pitäneet vihreä draama-työmenetelmästä. Edelleen vaarana on, että menetelmä ei jää käyttöön päiväkodin arjessa.

3 PROJEKTIN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Tässä luvussa esitellään projektin tarkoitus ja tavoitteet. Tavoitteet on eritelty Tervanpolttajan päiväkodin lapsille, päiväkodin varhaiskasvattajille sekä opinnäytetyön tekijöille. Keskeisenä tavoitteena on herättää lapsia ajattelemaan, että itse omalla toiminnalla voi vaikuttaa kestävään kehitykseen ja luonnon puhtaana säilymiseen. Tavoitteet on eritelty tulostavoitteisiin, toiminnallisiin tavoitteisiin ja oppimistavoitteisiin, ja ne löytyvät tavoitetaulukosta (LIITE 11).

3.1 Projektin tavoitteet päiväkodin lapsille

Tulostavoitteena lapsille on vihreään draamaan tutustuminen ja siihen osallistuminen ohjaajien johdolla, sekä kunniakirjan saaminen vihreän draaman lopuksi. Toiminnallisena tavoitteena on toimia osana ryhmää eri interventioissa. Erityisesti vihreässä draamassa ryhmätyöskentelyn osuus korostui yhdessä tehtävien osallistavien leikkien kautta. Oppimistavoitteena lapsilla on herätä interventioiden myötä ajattelemaan ympäristöasioita ja oman toiminnan ja tekojen seurauksia ja näin lisätä lasten tietoisuutta. Käsittelimme ympäristöasioita keskustelemalla luonnon kohtelusta ja säilyttämisestä. Tämä puolestaan voi kannustaa tulevaisuudessa vastuulliseen, ympäristöystävälliseen toimintaan.

3.2 Projektin tavoitteet päiväkodin varhaiskasvattajille

Tulostavoitteena on, että päiväkodin varhaiskasvattajat saavat valmiin vihreän draaman mallin, jota he voivat hyödyntää tulevaisuudessa päiväkodin toiminnassa. Toiminnallisena tavoitteena varhaiskasvattajat saavat lisää tapoja toteuttaa luonnontieteellistä orientaatiota esimerkiksi vihreään draamaan sisältyä tehtäviä ja leikkejä. Oppimistavoitteena on löytää uusia tapoja ympäristökasvatuksen toteuttamiseen päiväkodin arjessa. Vihreän draaman malli oli uusi päiväkodin varhaiskasvattajille. Tavoitteena on, että kiinnostus ympäristöasioihin lisääntyisi projektimme myötä ja työntekijät innostuisivat etsimään uusia tapoja toteuttaa ympäristökasvatusta.

3.3 Projektin tavoitteet opinnäytetyön tekijöille

Tulostavoitteena on opinnäytetyön valmistuminen ja varhaiskasvatuskelpoisuuden saaminen. Toiminnallisena tavoitteena on lapsiryhmien ohjaaminen erilaisissa interventioissa ja osaamisen arviointi projektiopinnäytetyön eri vaiheissa. Osaamista arvioidaan asiakkailta saatavilla palautteilla, havainnoimalla työskentelyä ja itsearvioinnilla projektin loppuvaiheessa. Oppimistavoitteena on kehittää ohjaustaitoja ja projektityöskentelyä, sekä verkostoitumistaitoja. Projekti kokonaisuudessaan kehittää ammatillisuutta sosiaaalialalla.

3.4 Projektin tarkoitus

Työn tarkoituksena on tuoda kestävää kehitystä tutuksi 5-vuotiaille lapsille ohjaamalla lapsia vihreän draaman avulla säästäväisyyteen, rikkinäisen korjaamiseen ja luovuuteen. Tarkoituksen toteutumiseen pyrittiin opinnäytetyöprojektissa tehdyillä interventioilla. Tarkoituksena oli myös tuoda päiväkodin työntekijöiden käyttöön toimiva vihreän draaman malli, jota on helppo hyödyntää varhaiskasvatuksessa.

4 PROJEKTIN KESKEISTÄ TIETOPERUSTAA

Tässä luvussa esitellään tietoperustaa projektiin liittyen. Keskeisiä termejä projektioinnäytetyön kohdalla ovat mm. ympäristökasvatus asennekasvatuksen keinoin varhaiskasvatuksessa, ja vihreän draaman menetelmä osana ympäristökasvatusta, 5 -vuotiaan kehitystaso ja projekti ja projektityöskentely.

4.1 Yleistä teoriaa projektista ja projektityöskentelystä

Opinnäytetyömme on projektioinnäytetyö. Projekti on hanke, joka on kertaluontoinen. Projektioinnäytetyössämme toimintakokonaisuus muodostui kolmesta eri osasta, jossa aikataulutusta oli ennalta suunniteltua. Otimme selville projektissa käytettävät resurssit ja niiden mukaisesti muokkasimme toimintakokonaisuutta niin, että resurssit eli voimavarat riittävät projektin toteuttamiseen. Projektin resursseja olivat muun muassa askartelussa käytettävät materiaalit ja välineet. Projektin resursseina voidaan pitää myös projektityöntekijöiden aikaa, jolloin projektia suunniteltiin, valmisteltiin, toteutettiin ja raportoitiin (Silfverberg, 2007. 21—22).

Projektilla on oma projektiorganisaatio, joka usein määrittelee sen, millaiset ovat projektin resurssit ja tavoitteet. Projektit voidaan jakaa viiteen eri lajiin: investointiprojektiin, kehittämissprojektiin, tutkimusprojektiin, selvitysprojektiin ja produktioprojektiin. Projekti on kertaluontoinen, mutta tavoitteena on usein luoda sellainen projekti, joka jatkuu vielä projektivaiheen jälkeen. (Silfverberg 2007, 21—22.) Projektioinnäytetyötämme voidaan pitää produktioprojektina, jonka tarkoituksena oli järjestää osallistava draama. Toisaalta projektiamme voi pitää myös kehityshankkeena, jonka tavoitteena on, että projektivaiheessa toteutettua toimintaa voitaisiin jatkaa vielä projektin loputtua. Tavoittelimme sitä, että projektioinnäytetyömme vastaisi päiväkodin tarpeita ja mahdollisuuksia järjestää vastaavaa toimintaa itse. Emme kuitenkaan ottaneet päiväkodin työntekijöitä mukaan suunnitteluvaiheeseen, joten emme voi olla varmoja siitä, että projektioinnäytetyö vastasi heidän tarpeitaan. (Silfverberg 2007, 25—26.)

Seuraavat perusvaatimukset edistävät laadukasta projektijohtamista: selkeät tavoitteet, työsuunnitelma, toimiva johtamismalli ja organisaatio, panokset eli projektiin varatut resurssit. Projektimme tavoitteita pohdimme sen suunnitteluvaiheessa ja aikana. Tavoitteiden toteutumista

arvioimme projektin päätyttyä. Suunnittelimme toiminnan etukäteen, mutta suunnitelma jäi suppeaksi (LIITE 2). Projektin riskinä voi olla ulkoinen tai sisäinen riski. Ulkoiset riskit ovat riippumattomia tekijöitä, joihin ei voida vaikuttaa projektissa, kun taas sisäiset riskit ovat projektin tekijöistä johtuvat riskit, kuten projektin rajaukseen tai toteutustapaan liittyvät ongelmat. (Silfverberg 2007, 29—31.) Projektiopinnäytetyön riskejä olemme käsitelleet luvussa 2.4 Projektin ongelmat ja riskit.

4.2 Ympäristökasvatusta asennekasvatuksen keinoin

Unescon määritelmän mukaan ympäristökasvatuksessa on tavoitteena edistää ihmisten tietoisuutta ympäristöasioista ja herättää myös huolta niihin liittyen. Jokaisella tulisi olla mahdollisuus saada valmiuksia ympäristön suojelemiseksi ja parantamiseksi, esimerkiksi arvojen, asenteiden ja taitojen saralla. Tavoitteena on myös ympäristölle vähemmän haitallisten toimintamallien luominen ja tukeminen. Ympäristökasvatuksen pääkohtia ovat osallistuminen, tietoisuus, tieto, taidot ja asenteet. Tietoisuudella tarkoitetaan sitä, että ihminen hahmottaa ympäristön ja pystyy huomaamaan ongelmia siinä. Tiedon avulla voidaan lisätä ymmärrystä ympäristöstä. Kokemukset ja elämykset ovat osa tiedonhankintaa, jotka auttavat ymmärryksen lisäämisessä. Asennekasvatus ympäristökasvatuksen näkökulmasta tarkoittaa ympäristöystävällisten asenteiden istuttamista ja ympäristösuojeluun aktivoitumista. (Venäläinen 1993, 13—26.)

Asennekasvatus ympäristöystävälliseen käyttäytymiseen tapahtui opinnäytetyöprojektissämme metaforan ja tarinan kautta. Lapsen on helpompi ilmaista itseään, kun asioista puhutaan lapsen tasolla. Pyrimme opinnäytetyöprojektissä olemaan aina lapsen tasolla psyykkisesti ja fyysisesti. Toimintatuokioissa istuimme yhdessä lasten kanssa lattialla ja pyrimme siihen, että asiat ja tarinat olisivat metaforia, mutta kuitenkin sellaisia, joita lapsi voi ymmärtää. (Kempinen 2002, 57—58.)

Projektiopinnäytetyössä pyrimme lapsen arvojen kautta vaikuttamaan hänen toimintaansa ja pyrkimyksiinsä. Lapsen arvoihin vaikuttavat vanhempien arvot, joten vaikka päiväkodissa tehtävä arvokasvatus olisi kuinka hyvää ja tehokasta, vanhempien päinvastaiset arvot voivat hei-

kentää työn merkitystä lapsen kannalta. (Kemppinen 2002, 3—4.) Opinnäytetyöprojektissämme hyödynnetään lasten luontaista luovuutta. Lapset saivat itse luoda korjauskeinoja leluille ja miettiä omia lempimaisemiaan. (Kemppinen 2002, 19—20.)

Ympäristökasvatuksen avulla yksilö voi löytää taitoja ratkaista ympäristöongelmia. Opinnäytetyössä pyritään herättelemään lapsia ajattelemaan sitä, kuinka he itse voisivat omassa ympäristössään poistaa ympäristöä rasittavia tekijöitä. Teemoina ovat muun muassa lelujen kohtelu ja hankintojen tarpeellisuus. Ympäristökasvatus mahdollistaa osallistumisen ympäristönsuojeluun ja aktiiviseen työskentelyyn ympäristön ongelmien selvittämiseksi. (Venäläinen 1993, 13—26.)

Kestävän kehityksen ja ympäristökasvatuksen idea perustuu tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta korostavaan kasvatuskäsitykseen. Kasvatuksella tarkoitetaan elämänhallintaa ja yksilön oppimisprosessia tukevia keinoja. Keskeistä ympäristökasvatuksessa on kaiken elämän, niin ihmisten, eläimien kuin kasvien kunnioittaminen. Ympäristökasvatuksen osa-alueet voidaan jaotella viiteen osaan, jotka ovat tietoisuus, asenteet, herkkyys, taidot ja osallistuminen. Näiden takana on tahto, jota tarvitaan, että muutosta saadaan aikaan. (Hiltunen & Konivuori 2005, 14—15; Venäläinen 1993, 13—29.)

Luonto kiinnostaa lapsia. On tärkeää antaa lapsille malli ympäristön oikeaoppisesta kohtelusta ja saatava lapset ymmärtämään ihmisen toiminnan seuraukset luonnolle. Luonnontieteellisen orientaation yhtenä tavoitteena on, että lapset oppisivat arvostamaan ympäröivää luontoa ja pitämään sen hyvinvoinnista huolta. Projektiin liittyy keskeisesti eettisyyden teema. Kokkolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman eettisen orientaation mukaan lasta on ohjattava pohtimaan tekojensa seurauksia, oikeaa ja väärää, kuitenkin huomioiden lapsen ikä ja kehitystaso. Eettisiin kysymyksiin liittyy erilaisia tunteita, ja kasvattajan on autettava lasta niiden tunnistamisessa ja ymmärtämisessä. Aikuisen antamalla mallilla on suuri merkitys siihen, millainen ymmärrys eettisyydestä lapselle jää ja kuinka hän itse aikuiseksi kasvettaessaan toimii eettisesti. (Kokkolan varhaiskasvatussuunnitelma 2010.)

Ympäristökasvatus voi parhaimmillaan mahdollistaa kestävän kehityksen periaatteiden siirtymisen seuraavalle sukupolvelle. Kestävä kehitys pyrkii turvaamaan hyvät elämisen mahdollisuudet nykyisille ja tuleville sukupolville. Siihen liittyy olennaisesti ekologisuus, jonka avulla

pyritään säilyttämään luonnon moninaisuus ja sopeuttamaan ihmisen toiminta luonnon sietokykyyn nähden. Kestävässä kehityksessä pyritään myös yhteiskunnallisesti oikeudenmukaiseen kehitykseen. Käytännössä tämä tarkoittaa tasavertaisuuden toteutumista, mm. kaikille samanlaisten perusoikeuksien avulla, ja mahdollistamalla jokaiselle yhteiskunnallinen osallistuminen. Lisäksi pyritään vapaaseen henkiseen toimintaan, eettiseen kasvuun sekä erilaisten kulttuurien säilyttämiseen ja niiden kehittymiseen. Tätä kutsutaan ihmisen henkisesti uudistuvaksi kehitykseksi. (Hiltunen & Konivuori 2005, 11—13.)

Lapset ja aikuiset voivat edistää kestävästä kehitystä pienillä toiminnoilla arjessa. Tämä on yksi ympäristötietoisuuden perusajatuksista. Ei pyritä ainoastaan tiedon levittämiseen vaan siihen, että tiedostetaan ympäristön ongelmat, ja koetaan, että omalla toiminnalla voidaan vaikuttaa ympäristöön. Ei esimerkiksi vahingoiteta luontoa repimällä oksia huvikseen ja korjataan rikki-menneet lelut, eikä osteta uusia tilalle. (Venäläinen 1993, 13—29; Harju-Autti 2011, 8—21.)

Kestävän kehityksen edistämiseksi järjestetään vuosittain erilaisia tempauksia, joilla halutaan sekä ilmaista huolta ympäristön tilasta että vaikuttaa luonnonvarojen kulutukseen. Earth Hour on vuosittain järjestettävä ilmastotapahtuma, jonka avulla ilmaistaan huoli ilmastonmuutoksesta ja pyritään saamaan viesti päättäjille kansalaisten huolesta. Se on maailman suurin ilmastotapahtuma, jota on järjestetty Australiassa vuodesta 2007 lähtien ja Suomessa vuodesta 2009. (WWF 2016.)

4.3 Vihreän draaman menetelmä osana ympäristökasvatusta

Taiteet ovat pitkään olleet voimakas keino lisätä ympäristöarvostusta ja sen ymmärtämistä. On olemassa lukuisia taiteen muotoja, kirjallisuutta ja musiikkia, joissa ympäristö on merkittävässä roolissa ja jotka kertovat ihmiskunnalle merkittävästä uhkista. Romantiikan aikakaudella ympäristö oli merkittävässä roolissa eri taiteen lajeissa. Osa näistä taiteen teoksista näkyy nykypäivässäkin, kuten esimerkiksi suomalaisen Sibeliuksen teokset. (Kleiman 2010, 157—158.)

Vihreä draama on draaman keinoin toteutettavaa ympäristökasvatusta. Se on työväline, jonka avulla voidaan käsitellä ympäristökasvatuksellisia aiheita esimerkiksi roolityöskentelyn ja improvisaation sekä muiden draaman työtapojen avulla. Käytettävät työtavat mahdollistavat jokaisen osallistumisen ja yhdessä tekemisen, antaen tilaa myös omalle pohdinnalle. Lasten on

helpompi omaksua ympäristötietoa ja -tietoisuutta, kun he pääsevät itse miettimään esimerkiksi erilaisia tapoja pitää luonto siistinä. Projektiopinnäytetyön ajatuksena ei ole niin sanotusti ”kaataa tietoa lasten päähän”, vaan sen avulla herättää heitä itse ajattelemaan luontoon ja ympäristöön liittyvää toimintaa omilla teoilla arjessa. Vihreän draaman avulla pyritään siihen, että lapset toimisivat joissakin tilanteissa toisin tai miettivätkin, että toisin voisi toimia. Keskeistä on arvokasvatus kokemusten kautta oppimalla. Ympäristöasioita käsitellään omaa kehoa ja itseä työkaluna käyttäen, jolloin merkitysten antaminen saaduille kokemuksille helpottuu. (Hiltunen & Konivuori 2005, 1—13.)

Vihreään draamaan sisältyy ympäristökasvatuksellinen teema, jota käsitellään osallistuvan teatterin avulla, vuorovaikutteisena ryhmäprosessina. Lisäksi tarvitaan herättävä kokemus, jonka jälkeen kokemusta voidaan reflektoida. Kokemukset voivat antaa sysäyksen uusien toimintamallien kokeilulle. Vihreän draaman tavoitteena on aina muuttaa ihmisten toimintaa. Kun nämä edellä mainitut kriteerit täyttyvät, draamaa voidaan kutsua vihreäksi draamaksi. (Hiltunen & Konivuori 2005, 11—13.)

Käytännön toiminnassa tärkeintä on ohjaajien kyky heittäytyä ja innostuneisuus, joka tarttuu myös draamaan osallistuviin. Ohjaajalla on oltava motivaatio vihreän draaman ohjaamiseen, mikä edellyttää kiinnostusta kestävästä kehitystä kohtaan. Toiminnan onnistumisen kannalta keskeistä on ohjaajan persoona, ihmiskuva, arvot ja asenteet ympäristöasioita kohtaan sekä taito luoda luottamuksellinen ilmapiiri ryhmään. (Hiltunen & Konivuori 2005, 25—27.)

4.4 Keskeistä teoriaa viisivuotiaan kehitystasosta

Viisivuotias lapsi alkaa vähitellen ymmärtää tekojensa seuraukset. Niinpä vihreän draaman ohjaaminen ja kestävä kehityksen periaatteiden tutuksi tuominen sopivat lasten ikään ja kehitystasoon nähden hyvin. Viisivuotiaalle on tyypillistä luoda mielikuvitusystäviä, ja projektisamme lapset pääsivät käyttämään mielikuvitusta leikkien kautta. Tämän ikäisillä lapsilla on syntynyt halu itsenäistyä, ja toisaalta myös luottamus muihin aikuisiin kuin omiin vanhempiin kasvaa. (Ojanen, Ritmala, Sivén, Vihunen & Vilén 2013.)

Rooli- ja mielikuvitusleikit ovat tällä iällä kiinnostavia ja erilaiset sääntö- ja joukkuepelit alkavat kiinnostaa, vaikka häviäminen ottaa vielä koville. Leikin avulla lapsi voi kokea flow-kokemuksia

ja lapsi voi leikkiä yksikseen pitkiäkin aikoja. Opinnäytetyössä käytettävässä leludraamassa lapsen täytyy käyttää mielikuvitustaan eläytyäkseen tarinaan. Viisivuotiaat voivat olla hyvinkin kiinnostuneita heittäytymään erilaisiin vihreässä draamassa käytettäviin rooleihin. Viisivuotias voi jo hetken leikkiä tutulla paikalla yksin, mutta tarvitsee aikuisen valvontaa, koska on altis onnettomuuksille. Tämän takia opinnäytetyötä ohjaa kaksi opiskelijaa ja kaksi päiväkodin työntekijää. (Ojanen ym. 2013, 165—168.)

Lapsen kasvu ja kehitys voidaan jakaa kolmeen osa-alueeseen: fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen kasvu ja kehitys. Fyysiseen kehitykseen sisältyy myös motorinen kehitys. Psyykkiseen kehitykseen kuuluvat kognitiivinen kehitys ja persoonallisuuden kehittyminen. Nämä osa-alueet eivät ole toisistaan irrallisia, vaan nivoutuvat toisiinsa. Voidaankin puhua esimerkiksi sosio-emotionaalisesta tai psykososiaalisesta kehityksestä. Kasvuun ja kehitykseen vaikuttaa myös yksilön kypsyminen, oppimien, oma aktiivisuus ja ympäristö. (Ojanen ym. 2013, 119—124.)

Viisivuotias on jo kehitykseltään siinä vaiheessa, että perheenjäseniin samastumisen ohella lapsi alkaa samastua fiktiivisiin olentoihin, kuten lastenohjelmien hahmoihin. Lapsi jäljittelee myös ihannoimiaan aikuisia ja heidän tekemisiään. Käsitys siitä, miksi toinen on esimerkiksi surullinen, kasvaa. Vihreässä draamassa lapsi voi kokea samastuvansa draamassa käytetyn tarinan huonosti kohdeltuihin leluihin ja ajatella, miltä tuntuisi olla lelun tilanteessa. Myös lelu- maassa seikkailevat lelut, jotka yrittävät miettiä keinoja, kuinka lelut kestäisivät pidempään, voivat olla samastumisen kohteena. Nuoremmille lapsille vihreä draama ei olisi ehkä toiminut toivotulla tavalla, sillä samastumista ei olisi tapahtunut. (Vilkko-Riihelä & Laine 2006, 52—55; Ojanen ym. 2013, 119—124.)

Viisivuotiaan hienomotoriikka on jo melko kehittynyttä: hän osaa piirtää kolmion ja tähden, jäljentää numeroita ja kirjoittaa oman nimensä. Projektiopinnäytetyössä lapset käyttävät jo oppimiaan hienomotoriikkaa vaativia taitoja maalaamalla lempimaisemansa sekä kirjoittamalla nimensä vihreä draama -kunniakirjaan. Myös karkeamotoriikaltaan viisivuotiaat ovat jo taitavia. Karkeamotoriikalla tarkoitetaan suurten lihasten avulla liikkumista, kuten juoksua ja pomp-pimista. Viisivuotias osaa liikkua monella tavalla, sillä motoriset taidot monipuolistuvat. Motorisen kehityksen perusvalmiuksien kehittyneisyys näkyy jatkuvana liikkumisena, esimerkiksi kii-peilynä. Tässä iässä opitaan usein kaksipyöräisellä ajo, hiihto ja luistelu. Motoristen taitojen

kehittymiseen vaikuttaa osaltaan lapsen elinympäristö. Virikkeitä tarjoava, tilava leikkiympäristö innostaa ja mahdollistaa liikkumaan. (Vilkko-Riihelä & Laine 2006, 46—47; Ojanen ym. 2013, 119—124.)

Kielellinen kehitys on viisivuotiaalla siinä vaiheessa, että hän hallitsee äidinkieltänsä taivutusäännöt, osaa ymmärrettävästi kertoa tarinoita, pystyy noudattamaan kolme kohtaa sisältäviä ohjeita, hallitsee erilaisia vaikeitakin äänneitä, kuten esimerkiksi r:n ja s:n. Lisäksi viisivuotias osaa jo laskea helppoja laskutehtäviä sormien apuna käyttäen. Kaverit ovat tärkeitä, ja lapsi osaa leikkiä pitkäjänteisesti tuttujen kavereiden kanssa. Tämän ikäinen lapsi osaa itse jo jonkin verran ratkaista ongelmia kavereiden kanssa, mutta hän tarvitsee ajoittain apua. Isossa ryhmässä toimiminen onnistuu, kunhan aikuinen on ohjaamassa. Lasten kanssa yhdessä tehtävät ohjetaulut haastavat lapsia itse muotoilemaan lauseita. Lisäksi mm. keskusteluhetket lempimaisemista ja tehdyistä maalauksista haastavat lasta muuntamaan ajatukset sanoiksi. (Ojanen ym. 2013, 119—124.)

Jokaisella lapsella on omat vahvuusalueet, joiden parissa he ovat erityisen älykkäitä. Näitä eri alueita ovat loogis-matemaattinen, kielellinen, avaruudellinen, kehollis-kinesteettinen, musiikillinen, interpersoonallinen, intrapersoonallinen ja naturalistinen älykkyys. Loogis-matemaattinen älykkyys näkyy kykyinä ratkaista ongelmia ja päättelykyvyn järjestelmällisyyttä. Kielellisesti älykäs lapsi oppii helposti kieliä ja hänellä on kyky kirjoittaa ja puhua sujuvasti. Tällainen lapsi mielellään kirjoittaa, puhuu ja kuuntelee. Avaruudellisesti älykäs lapsi voi olla taiteellisesti luova ja hänen voi olla helppo ymmärtää esimerkiksi karttoja ja erilaisia kuvia. Kehollis-kinesteettinen älykkyys ilmenee taitavana kehon käyttämisenä ja taitona käsitellä esineitä. Musiikillisesti älykäs lapsi ymmärtää musiikin herättämiä tunteita, laulaa, säveltää ja soittaa. Lisäksi hänellä voi olla kyky tunnistaa musiikin rytmejä ja sävyjä. Interpersoonallinen älykkyys tarkoittaa taitoa solmia ihmissuhteita ja ymmärtää toisen tarkoitusperiä. Tällainen lapsi voi olla hyvä neuvotteleva. Intrapersonallisesti älykäs omaa hyvän itsetuntemuksen. Intrapersonallisesti älykäs lapsi ymmärtää omia tunteitaan ja tunnistaa omat heikkoudet ja vahvuudet. Naturalistinen älykkyys ilmenee luonnon lainalaisuuksien ymmärtämisenä. (Ojanen ym. 2013, 134—140.)

Projektiopinnäytetyössä tehtävät harjoitteet voivat olla helpompia niille lapsille, jotka ovat naturalistisesti älykkäitä. Toisaalta tehtävät tehdään ryhmässä ja niihin liittyy myös liikettä, joten myös kehollis-kinesteettiset ja interpersoonalliset lapset pääsevät hyödyntämään taitojaan.

Näin ollen vihreän draaman menetelmä sopii eri tavoin älykkäille lapsille. (Ojanen ym. 2013, 134—140.)

5 PROJEKTIN TOTEUTUS

Tässä luvussa kuvataan projektin toteutusta ensimmäisestä interventiosta projektin loppuun. Projektin aikana järjestettiin Tervanpolttajan päiväkodin 5-vuotiaille lapsille kolme interventiota luontoteemalla. Tavoitteena opinnäytetyössä oli saada lapset interventioihin osallistumisen kautta ajattelemaan ympäristöasioita ja omien tekojen seurauksia, sekä tuoda vihreä draama tutuksi Tervanpolttajan päiväkotiin. Projektin päätteeksi vihreä draama-materiaalia jätettiin päiväkodille käyttöön (LIITE 7).

5.1 Interventioiden rakenne

Jokaisen intervention aluksi pyrimme luomaan turvallisen ja avoimen ilmapiirin leikkien kautta. Toiminnan alussa ohjatut leikit suunniteltiin sen mukaan, millainen päivän ohjelma oli. Leikkien jälkeen järjestimme kunkin interventiopäivän toimintatuokion luontoteemalla. Jokaisen intervention päätteeksi keräsimme lapsilta ja toimintaan osallistuneilta lastentarhanopettajilta suullisen palautteen kyseisestä toimintatuokiosta.

5.2 Ensimmäinen interventio, maalaus

Ensimmäisessä interventiossa tutustuimme lapsiin ja herättelimme ajatuksia luontoon liittyen maalauksen avulla. Tarkoituksena oli luoda avoin ja luottamuksellinen ilmapiiri, jotta lapset pystyisivät osallistumaan vihreään draamaan. Alun perin tarkoituksena oli kerätä lasten kanssa luonnosta materiaaleja, kuten käpyjä ja oksia, joista olisimme askarrelleet luontoaiheiset teokset. Suunnitelma muuttui sateen vuoksi. Huomasimme, että materiaalit, joita olisimme käyttäneet, olivat liian kosteita liimattaviksi paperille. Tästä syystä toteutimme varasuunnitelman, jonka olimme laatineet etukäteen. Päätimme ohjata maalausintervention.

Saavuttuamme Tervanpolttajan päiväkotiin valmistelimme pöydät valmiiksi maalausta varten. Kutsuimme lapset tilaan, jossa toimintatuokio järjestettiin. Olimme etukäteen jakaneet jokaiselle siveltimen, paperin, vesikupin, vesivärit ja essun. Ensimmäisen intervention aloitimme nimileikillä, jotta tutustuisimme toisiimme. Nimileikissä kukin sai vuorollaan kertoa nimensä ja mistä asiasta pitää luontoon liittyen. Alkuun annoimme esimerkkejä siitä, mitä kaikkea luontoon

liittyy. Leikki herätteli lapsia luontoteemaan mieluisien muistojen kautta. Yllätykseksemme huomasimme, että luonto on käsitteenä 5-vuotiaille vaikea. Joidenkin lasten oli vaikea hahmottaa, mitkä asiat kuuluvat luontoon ja mitkä eivät.

Nimileikin jälkeen ohjasimme serviettileikin. Sen tavoitteena oli auttaa lapsia keskittymään ja rentoutumaan. Yritimme leikin avulla myös vapauttaa tunnelmaa. Toinen projektipäälliköistä ohjasi leikin toisen leikkiessä lasten mukana. Ohjaajan pudottaessa servietin kaikki alkoivat yhdessä nauraa, mutta servietin koskettaessa lattiaa nauru lakkasi. Leikki vaikutti sopivan 5-vuotiaille, sillä säännöt olivat yksinkertaiset ja 5-vuotiaat uskalsivat heittäytyä leikkiin mukaan. Leikkien jälkeen kävimme keskustellen läpi jokaisen oman lempimaiseman luonnossa. Lapset nimesivät lempimaisemakseen mm. meren ja metsän. Lapset saivat siirtyä heille varatuille maalauspaikoille. Lapset kertoivat, mitä aikoivat maalata ja maalasivat lempimaisemansa.

Maalaamisen jälkeen kirjoitimme maalauksiin lasten nimet. Tämä oli haastavaa opinnäytetyöntekijöille, sillä kaikkien lasten nimet eivät vielä muistuneet mieleen. Lapset veivät itse maalauksensa kuivumaan, jonka jälkeen asetimme piiriin lattialle. Jokainen sai kertoa ryhmälle, mitä oli maalannut ja mietimme, miten lempimaisema säilyisi kauniina ja puhtaana. Lapset mainitsivat keinoiksi säilyttää maisema kauniina mm. viemällä roskat roskiin ja olla katkomatta oksia luonnossa.

Ensimmäisen intervention tarkoitus oli herätellä lasten ajatuksia luontoon liittyen esimerkiksi lempimaisemaa pohtimalla. Annoimme lapsille kokemuksen siitä, että kukin voi omalla toiminnallaan vaikuttaa luonnon kauniina säilymiseen. Maalaus oli päiväkodin 5-vuotiaille jo entuudestaan tuttua puuhaa ja näin ollen sopiva tapa aloittaa yhteiset interventiot. Interventio tarjosi lapsille kuvataidekokemuksen Kokkolan varhaiskasvatussuunnitelman (2010) esteettisen orientaation mukaan.

5.3 Toinen interventio, vihreä draama

Toisessa interventiossa ohjasimme vihreän draaman nimeltä ”Lelumaan tulevaisuus vaarassa” (LIITE 7), jossa oli mukana ympäristökasvatuksellinen tarina ja erilaisia leikkejä tähän liittyen. Ajatuksena oli, että lapset osallistuisivat oman kehitystasonsa mukaan vihreään draamaan. Vihreän draaman tarkoituksena oli herätellä lapsia ajattelemaan esimerkiksi turhaa ostamista.

Osallistavan draaman lopuksi lapset saavat itse keksiä asioita, joiden avulla voisivat itse säästää luontoa. Nämä asiat koottiin yhteisiksi ohjetauluiksi (LIITE 8), joista yksi saatiin päiväkodin seinälle käyttöön.

Toisen intervention järjestimme ulkona, Tervanpolttajan päiväkodin pihalla. Intervention pääosassa oli vihreän draaman ohjaaminen. Kävimme pyytämässä lapset pukeutumaan ja menimme pihalle odottamaan. Kaikkien lasten ja päiväkodin työntekijöiden päästyä ulos, ohjasimme heidät valitsemalemme alueelle. Koska ruoho oli märkää, saimme päiväkodilta istuinalustat jokaiselle. Alkuun ohjasimme ensimmäisestä interventtiosta tutun serviettileikin tehostaaksemme lasten keskittymistä. Painotimme, että vihreässä draamassa kuunteleminen olisi hyvin tärkeää. Kerroimme lapsille, mitä vihreä draama tarkoittaa ja mitä tulisimme yhdessä tekemään – mikä oli lasten tehtävä ja mikä meidän. Vihreässä draamassa lapset kuuntelivat toisen opinnäytetyöntekijän kertomana tarinaa lelumaan rikkiäisistä leluista ja tarinan välissä toinen opinnäytetyöntekijöistä ohjasi leikkejä ryhmälle tarinan tapahtumien mukaan. Sovimme lasten kanssa, että kun soitamme mukanaamme tuotua kelloa, on aika palata kuuntelemaan tarinaa. Esitimme tarinan lomassa lapsille kysymyksiä, jotka koskivat lelujen ostamisen tarpeellisuutta, keinoja korjata rikkimenneitä leluja ja keinoja kohdella leluja niin, etteivät ne menisi rikki.

Vihreään draamaan kuului erilaisia leikkejä, jotka ohjasimme itse. Ensimmäisenä eläydyimme lasten kanssa tarinaan katsomalla kuvitteellisella kaukoputkella Lelumaata. Tämän jälkeen tarinassa saavuttiin Lelumaahan, minkä jälkeen jokainen lapsi sai miettiä hetken, mikä on hänen tärkein lelunsa. Ohjaajan mallin mukaisesti jokainen kertoi vuorollaan lempilelunsa ja ottivat kyseisen lelun asennon. Tarinassa edettiin lelujen ylituotannon ja kaltoinkohtelun teemoihin. Seuraavaksi lapset saivat eläytyä rikkiäisiksi leluiksi. Pohdittiin, millä tavoin leluja voisi korjata ja tehtiin yhdessä korjauspaja, jonka läpi jokainen lapsi sai kulkea.

Ennen kuin tarina jatkui, pohdimme lasten kanssa, miten lelut eivät tulevaisuudessa menisi rikki ja pysyisivät ehjinä. Tämä vaihe herätteli lapsia miettimään keinoja lelujen hellävaraiseen kohteluun. Myöhemmin teimme näistä ohjeista ohjetaulut lapsille, joista yksi tuli päiväkodin seinälle käyttöön. Tämän jälkeen ohjaajat tekivät kuvitteellisen postiluukun, josta lapset saivat kulkea kuvitteelliseen taloon. Tarina jatkui edeten mainosteemaan. Lasten kanssa keskusteltiin, millaisia mainoksia he ovat nähneet ja mihin mainoksilla pyritään. Tähän teemaan liittyen ohjattiin leikki, jossa lapset vastasivat mainoksia koskeviin kysymyksiin. Leikin idea oli, että

toinen ohjaajista kysyi kysymyksiä mainoksiin liittyen. Jos lapsen vastaus oli kyllä, hän sai ottaa yhden askeleen eteenpäin. Jos vastaus oli kielteinen, ei saanut liikkua. Leikki loppui, kun ensimmäinen pääsi ohjaajan luokse. Leikissä käytetyt kysymykset olivat esimerkiksi: ”Olen nähnyt mainoksia”, ”Olen halunnut leluja mainosten perusteella”, ”Olen korjannut itse rikkimenneitä leluja”, ”Olen käynyt kirpputorilla”.

Tarinaa palattiin kellon soiton jälkeen. Tarinan viimeisessä leikissä kysyimme lapsilta, miten leluja pitäisi kohdella, jotta ne eivät menisi rikki. Lapset saivat käden nostamalla puheenvuoron ja saivat kertoa oman vinkkinsä. Kokosimme neuvot paperille, ja myöhemmin lapset saivat kukin omat ohjetaulut, joissa luki yhdessä keksityt ohjeet lelujen kohteluun. Myös päiväkodin työntekijät saivat ohjetaulut. Ohjetauluun tuli seuraavat ohjeet: ”Leluja on kohdeltava varovasti”, ”Vie lelut oikeille paikoilleen” ja ”Käytä leluja vain niille tarkoitetuissa paikoissa”. Tarinan loputtua lapset saivat kertoa, mitä jäi mieleen vihreästä draamasta.

5.4 Kolmas interventio, luontoleikit ja kunniakirjojen jako

Kolmannessa interventiossa kävimme läpi lasten kokemuksia vihreästä draamasta ja ajatuksia, joita lapsilla oli herännyt mieleen vihreään draamaan liittyen. Aloitimme intervention leikillä ”laiva on lastattu”. Aiheina olivat ensimmäisellä kierroksella metsän eläimet ja toisella kierroksella kasvit. Otimme työvälineeksi perinteisen pallon tai hernepussin sijasta nallen, joka liikkui piirissä sitä mukaa kun vuoro vaihtui. Se, joka piteli nallea, sai vuoron puhua, muut kuuntelivat sillä aikaa. Valitsimme nallen, sillä uskoimme sen purkavan jännitystä ja tuovan turvallisuuden tunteen lapsille. Nalle tuntui toimivan, sillä jokainen lapsi uskalsi sanoa jonkin vastauksen. Toisaalta lasten rohkeus saattoi johtua myös siitä, että olimme kolmannessa interventiossa jo tuttuja.

Leikin jälkeen kävimme läpi yhdessä tehtyjä ohjetauluja (LIITE 8). Lapsilta kysyttiin muistavatko he, minkälaisia ohjeita keksittiin. Tämän jälkeen keräsimme lapsilta suullisen palautteen kaikista interventioista. Toinen opinnäytetyön tekijöistä kyseli mahdollisimman neutraaleja kysymyksiä lapsilta koskien interventioita. Kysyimme lapsilta muun muassa, mitä jäi mieleen kolmesta toimintatuokiosta, jotka järjestimme, ja mikä oli kaikista mukavinta mitä teimme. Toinen opinnäytetyöntekijöistä kuunteli ja kirjoitti vastaukset ylös.

Mieleenpainuvimmiksi kokemuksiksi mainittiin lelujen esittäminen vihreään draamaan kuuluneissa leikissä. Mukavaksi toiminnaksi mainittiin myös maalaaminen, ulkona oleminen, lelujen korjausleikki, serviettileikki ja kysymysleikki. Osa lapsista piti siitä, että toimintaa oli useamman kerran ja sitä järjestettiin myös ulkotiloissa. Intervention päätteeksi haimme lasten maalaukset kuivumasta ja jaoimme ne. Jokainen sai esitellä oman maalauksensa ja kerrata lempimaisemansa. Mietimme, miten lempimaisema säilyisi kauniina, mitä luonnossa saa tehdä ja mitä ei. Lapset kertoivat esimerkiksi, että roskia ei saa jättää luontoon, eikä puista saa katkoa oksia.

Tämän jälkeen jokainen sai vuorollaan kutsun tulla hakemaan vihreän draaman kunniakirjan (LIITE 9), johon he saivat itse kirjoittaa nimensä. Liitimme lasten askartelukansioihin lasten omat ohjetaulut, kunniakirjat ja ensimmäisessä interventiossa tehdyt maalaukset.

6 PROJEKTIN ARVIOINTI JA PALAUTTEET

Tässä luvussa käydään läpi projektin onnistumista, tavoitteiden (LIITE 11) toteutumista ja mahdollisia ongelmia. Osio sisältää myös päiväkodin työntekijöiden antamat palautteet (LIITE 5), lasten antamat suulliset palautteet, sekä opinnäytetyön tekijöiden itsearviointin. Osaamista ja projektin onnistumista arvioidaan sanallisesti saatujen palautteiden ja omien kokemusten kautta.

6.1 Projektisuunnitelman arviointi

Asiakasryhmälle asetetut tavoitteet toteutuivat suunnitellusti. Tulostavoitteena oli vihreään draamaan osallistuminen ja kunniakirjan saaminen. Tämä tavoite täyttyi pientä muutoseikkaa lukuun ottamatta. Ympäristökasvatuksen diplomi muutettiin vihreään draamaan osallistumisen kunniakirjaksi (LIITE 9), koska se oli merkittävin osa projektiamme. Toiminnallisena tavoitteena oli, että lapset toimisivat ryhmässä toisten lasten kanssa, mikä toteutui, koska lapsia oli interventiosta riippuen 8—10. Oppimistavoitteeksi asetettiin, että lapset heräisivät ajattelemaan ympäristöasioita ja omien tekojen seurauksia. Tätä tavoitetta ei voida sanoa varmasti täyttyneeksi, mutta palautteesta päätellen lapsille jäi hyvin mieleen opitut asiat. Emme tiedä, jäivätkö asiat lasten mieliin pidemmäksi aikaa, koska projekti oli kertaluontoinen.

Organisaatiolle eli Tervanpolttajan päiväkodille asetettiin tulostavoitteeksi valmis vihreän draaman malli, jota voitaisiin hyödyntää päiväkodin toiminnassa myös projektioinnäytetyön jälkeen. Palautteessa (LIITE 5) kysyttiin, voisivatko vihreään draamaan osallistuneet työntekijät käyttää vihreää draamaa jatkossa omassa työssään. Vastaus oli molemmilta työntekijöiltä myönteinen. Toiminnallinen tavoite oli saada päiväkotiin lisää luonto-orientaatiomalleja. Koska emme vieneet projektia päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmaan, emme tiedä, jäivätkö projektissa käytetyt menetelmät elämään päiväkodin arjessa. Päiväkodille asetettu oppimistavoite täyttyi, sillä tavoitteena oli tuoda uusia tapoja ympäristökasvatuksen toteuttamiseen päiväkodissa. Vihreän draaman menetelmä oli työntekijöille uusi, ja se otettiin hyvin vastaan.

Opinnäytetyöntekijöiden tulostavoitteena oli projektiopinnäytetyön valmistuminen ja varhaiskasvatuskelpoisuuden saaminen. Tavoitteen on tarkoitus toteutua talvella 2016. Toiminnallisena tavoitteena oli erikokoisten lapsiryhmien ohjaaminen ja osaamisen arviointi. Lapsiryhmä pysyi suurin piirtein saman kokoisena jokaisessa interventiossa, joten emme päässeet ohjaamaan erikokoisia lapsiryhmiä. Kyseisen lapsiryhmän ohjaaminen oli hallittua ja selkeää. Toimintaan osallistuneiden lastentarhanopettajien palautteiden mukaan opinnäytetyöntekijöillä oli hyvä ote lapsiin, iloinen ja positiivinen suhtautuminen aiheeseen, mikä tarttui lapsiin ja rauhallisen sekä innostavan tunnelman luominen onnistui.

Oppimistavoitteena oli ohjaustaitojen ja ammatillisuuden kehittyminen ja tiedon syventäminen vihreän draaman osalta. Ohjaustaitojen kehittämisen suhteen tavoite täyttyi. Opinnäytetyöntekijät eivät ole aikaisemmin ohjanneet samankaltaista toimintaa. Uusi kokemus kehitti ohjaustaitoja ja toisaalta nosti esille monia asioita, joita voi vielä kehittää omassa ohjaamisessa. Kehitettäväksi jäi perusteellisempi suunnittelu ennen interventioita ja huomioon otettavien asioiden selvittäminen. Olisimme esimerkiksi voineet kysyä etukäteen lastentarhaopettajilta sitä, kuinka ryhmä toimii ja tuleeko meidän ottaa jotain huomioon toimintaa suunniteltaessa. Onnistuimme kuitenkin pitämään ryhmän hallinnassa ja toiminnan rauhallisena ja selkeänä. Projektista jäi positiivinen mieli ja koimme, että onnistuimme interventioissa ja niiden toteutuksessa.

6.2 Lasten palautteet

Kysyimme lapsilta suullisen palautteen interventioista, koska ajattelimme, että palaute on monipuolisempaa keskustellen kuin esimerkiksi kuvakorttien avulla. Ryhmän lapset osasivat hyvin pukea sanoiksi, mitä ajattelivat interventioista. Kysyimme lapsilta mikä oli kivointa. Lapset kertoivat kivoimmiksi asioiksi korjausleikin, serviettileikin, ulkoilun, kysymysleikin ja maalauksen. Lasten mielestä oli mukavaa, että toimintaa järjestettiin monta kertaa. Yksi ryhmän lapsista ei kokenut toimintaa mielekkääksi.

6.3 Päiväkodin työntekijöiden palautteet

Saimme pääasiassa positiivista palautetta (LITE 5) toimintaan osallistuneilta lastentarhanopettajilta. Palaute kerättiin interventioihin osallistuneilta varhaiskasvattajilta kirjallisesti.

6.4 Itsearviointi

Projektissa vahvuutenamme oli innostava ote ohjaamiseen, joka tarttui lapsiin tehden ilmapiiristä innostavan. Rento työote oli toimiva lasten kanssa, mutta toisaalta liika rentous vaikeutti aikataulussa pysymistä. Kehityskohteenä olisi aikataulussa pysyminen ja tarkempi toiminnan suunnittelu. Emme esimerkiksi ottaneet huomioon, että istuinalustat, joita toisessa interventiossa käytettiin, saattaisivat tuulisella säällä lähteä lentoon kiinnittäen lasten huomion pois itse toiminnasta. Pystyimme kuitenkin hallitsemaan ryhmän joka tilanteessa selkeällä ja rauhallisella ohjaustavalla. Päiväkodin ohjaajilta saadussa palautteessa mainittiin kuvien ja muun oheismateriaalin käyttö toiminnan tehostamiseksi. Koimme itse, että jätimme sopivasti tilaa lapsen mielikuvitukselle, ja onnistuimme pitämään toiminnan mielekkäänä myös ilman oheismateriaalia. Vahvuutena koimme projektipäälliköiden välisen yhteistyön projektipinnäytetyötä tehdessä.

Alitimme projektisuunnitelmassa tehdyn budjettiarvion. Emme joutuneet kustantamaan askartelumateriaaleja itse, vaan saimme ne päiväkodilta. Ainoat kustannukset, joita projektipäälliköille koitui, olivat polttoainekustannukset kotoa päiväkodille ja työaika.

Tiettyihin asioihin olisimme voineet varautua paremmin. Esimerkiksi ensimmäisessä interventiossa luonnosta kerättävät materiaalit olisi voinut kerätä etukäteen, jotta ne olisivat ehtineet kuivaa ennen askartelua. Toisaalta halusimme lasten itse löytävän mieleiset materiaalit luonnosta. Toisessa interventiossa olisimme voineet varata istuinalustat lapsille, sillä ruoho oli märkää eikä kaikilla lapsilla ollut kuravaatteita. Lainasimme istuinalustat päiväkodilta vasta ohjaajamme ehdotettua niitä.

7 POHDINTA

Opinnäytetyöprojektimme on kasvattanut meitä ammatillisesti kohti varhaiskasvatuskelpoisuutta ja työskentelyä alalla. Osaamme soveltaa sosionomin kompetenssien mukaisesti erilaisia arvoja lapsilähtöisessä työskentelyssä. Koemme, että osasimme ohjata lapsiryhmää niin, että lapset tunsivat olevansa tasa-arvoisia meihin ja toisiinsa nähden. Tämä taattiin muun muassa sillä, että jokainen lapsi otettiin huomioon ja jokaiselle annettiin mahdollisuus vuorovaikutukseen. Projektimme avulla vahvistimme lapsen oikeuksien toteutumista ja edistämme hyvän elämän edellytysten säilymistä yhteiskunnassa. Koemme, että ympäristötietoisuus lisääntyy, ja tämän seurauksena lapset voivat itse tulevaisuudessa vaikuttaa vallitsevaan yhteiskuntaan omilla teoillaan. Olisi tärkeää, että ympäristöasioihin palattaisiin säännöllisesti lapsen elämän aikana, jotta kiinnostus kestävään elämäntapaan säilyisi.

Projektiopinnäytetyön aihe ei tällä hetkellä ole samaan tapaan pinnalla kuin aikaisemmin, mutta koemme kuitenkin tärkeäksi tuoda aiheen esille muistuttamaan ympäristön merkityksestä. Vallitseva keskustelu mediassa ja yhteiskunnassa keskittyy tällä hetkellä monikulttuurisuuskeskusteluun ja valtion taloudellisen tilanteen nostamiseen. Tämä on valitettavasti tarkoittanut sitä, että ympäristökysymykset eivät ole juurikaan saaneet palstatilaa. Jos projektia kehitettäisiin eteenpäin, se voitaisiin viedä kuntatasolla myös muihin kaupungin päiväkoteihin.

Projektia toteuttaessa otimme huomioon lapset yksilöinä ja tasavertaisina ryhmän jäseninä sosionomin eettisen osaamisen ja asiakastyön osaamisen kompetenssien mukaisesti. Tutkimuksellista kehittämisosaamisen kompetenssia vahvistimme jalkauttamalla päiväkotiin uuden toimintamallin. Lisäksi suunnittelimme ja toteutimme projektin itse. Näin ollen kehitimme omia tutkimuksellisen kehittämisosaamisen valmiuksiamme. Koko projektin ajan, jokaisessa työvaiheessa, teimme itsereflektiota ja keskustelimme omasta toiminnastamme ja projektin kulusta. Pystyimme suhtautumaan kriittisesti omaan ja työparin työskentelyyn projektin aikana.

Vihreän draaman malli oli uusi päiväkodin varhaiskasvattajille, joten oppimistavoite päiväkodin varhaiskasvattajille toteutuu. Päiväkodissa projekti otettiin hyvin vastaan ja siitä oltiin innoissaan, joten toivomme, että kiinnostus ympäristöasioihin säilyisi myös projektin jälkeen ja vihreän draaman menetelmä tulisi käyttöön myös projektin loputtua.

Projektimme toimintaa ohjaavia arvoja ovat lapsen oikeuksien toteutuminen ja hyvän elämän edellytyksien säilyttäminen yhteiskunnassa. Koemme, että ympäristötietoisuus lisääntyy ja tämän seurauksena lapset voivat itse tulevaisuudessa vaikuttaa vallitsevaan yhteiskuntaan omilla teoillaan. Olisi tärkeää, että ympäristöasioihin palattaisiin säännöllisesti lapsen elämän aikana, jotta kiinnostus kestävään elämäntapaan säilyisi.

Toimintamme perustui dialogisuuteen ja tasa-arvoiseen vuorovaikutukseen. Päämääränä oli, että herättelemme lapsia pohtimaan ympäristöasioita itse, emmekä vain anna tietoa. Toimintatuokiot palvelivat tätä ajatusta, sillä lapset saivat interventioissa kertoa ajatuksiaan ja eläytyä toimintaan. Oppimista tapahtui toimintaan osallistumisen kautta.

LÄHTEET

- Folke, C. 2013. Maapallon kantokyky ja ihmisen luontoyhteys. Teoksessa L. Starke (toim.) *Maailman tila 2013 — Onko liian myöhäistä?* Tallinna: Tallinna Raamaturükikoja OÜ.
- Harju-Autti, P. 2011. Ympäristötietoisuuden ytimessä on hyvä elämä. Teoksessa P. Harju-Autti, A. Neuvonen & L. Hakkarainen (toim.) *Ympäristötietoisuus*. Helsinki: Rakennustieto Oy, 8—21.
- Hiltunen, J. & Konivuori, H. 2005. *Vihreä draama*. Jyväskylä: Gummerrus Kirjapaino Oy.
- Kemppinen, P. 2002. Kasvatusvisualisointi – Asenteiden, arvojen ja produktiivisuuden muokkaaminen. Osa 2. Vantaa: Kannustusvalmennus P. & K. Oy.
- Kleiman, P. 2010. Staging Sustainability: Making Sense of Sustainability in HE Dance, Drama and Music. Teoksessa P. Jones, D. Selby & S. Sterling (toim.) *Sustainability Education -Perspectives and Practice Across Higher Education*. Lontoo: Earthscan, 157—158.
- Kokkolan varhaiskasvatussuunnitelma. 2010. Saatavissa: https://www.kokkola.fi/palvelut/opetus_ja_kasvatus/paivahoito/fi_FI/paivahoito/_files/91640319769909823/default/kokkola_vasu_2010.pdf. Viitattu 1.9.2016.
- Konivuori, H. 2006. Vihreää draamaa lelumaassa. Saatavissa: <http://www.kierratyskeskus.fi/files/28/leludraama.pdf>. Viitattu 29.03.2016.
- Lyytimäki, J. & Palosaari, M. 2004. Ympäristöviestinnän tutkimus Suomessa. Saatavissa: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/40611/SY_683.pdf?sequence=1. Viitattu 30.10.2016.
- Ojanen, T., Ritmala, M., Sivén, T., Vihunen, R. & Vilén, M. 2013. *Lapsen aika*. 12.—15. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy, 119—168.
- Overshootday. 2016. Saatavissa: <http://www.overshootday.org/>. Viitattu 3.9.2016.
- Silfverberg. 2007. *Ideasta projektiksi*. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Talentia. 2013. *Arki, arvot, elämä, etiikka. Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet*. Saatavissa: http://www.talentia.fi/files/558/Etiikkaopas_2013_net.pdf. Viitattu 2.11.2016.
- Venäläinen, M. 1993. Mitä on ympäristökasvatus. Teoksessa A. Kajanto (toim.) *Ympäristökasvatus*. 2. painos. Helsinki: Gummerus Kirjapaino Oy, 13—29.
- Vilkko-Riihelä, A. & Laine, V. 2006. *Mielen maailma 2, Kehityopsykologia*. Helsinki: WSOY.
- Yle Uutiset. 2016. WWF: Maapallon luonnonvarat loppuvat tiistaina – ylikulutuspäivä koitti taas hieman aiemmin. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/wwf_maapallon_luonnonvarat_loppuvat_tiistaina__ylikulutuspaiiva_koitti_tuas_hieman_aiemmin/6785069. Viitattu 2.9.2016.

Ympäristöministeriö. 2016. Pariisin ilmastopimuksen voimaansaattamista koskeva hallituksen esitys eduskunnalle. Tiedote. Saatavissa: [http://www.ymparisto.fi/FI/Ymparisto/Ilmasto_ja_ilma/Ilmastomuutoksen_hillitseminen/Kansainvaliset_ilmastoneuvottelut/Pariisin_ilmastopimus/Pariisin_ilmastopimuksen_voimaansaatta\(40628\)](http://www.ymparisto.fi/FI/Ymparisto/Ilmasto_ja_ilma/Ilmastomuutoksen_hillitseminen/Kansainvaliset_ilmastoneuvottelut/Pariisin_ilmastopimus/Pariisin_ilmastopimuksen_voimaansaatta(40628)). Viitattu 27.10.2016.

WWF. 2016. Earth hour. Saatavissa: <http://www.earthhour.fi/tietoa/>. Viitattu 27.10.2016

Asiaa opinnäytetyöhön liittyen

Hei,

Kyllä, voitte hyödyntää kaikkea nettisivuiltamme löytyvää materiaalia.

Vihreää draamaa julkaisuja voitte tilata myös verkkokaupastamme. Sieltä löytyy myös muuta tilattavaa materiaalia:

<https://kauppa.kierratyskeskus.fi/opetusmateriaaleja-ymparistokasvatukseen.html>

[Pääkaupunkiseudun Kierratyskeskus](#)

Kysykää jos jotain jäi epäselväksi tms. Vastaamme ja autamme mielellämme.

Yst.terv.

Maire Turunen

Koulutusassistentti

Tervehdys!

Olen sosionomiopiskelija Maria Tikka Centria ammattikorkeakoulusta. Teemme yhdessä toisen opiskelijan (Essi Valo) kanssa opinnäytetyötä ympäristökasvatuksesta ja lasten ohjaamisesta kestävää kehitystä tukeviin toimintaratkaisuihin. Kysyisimmekin, onko mahdollista hyödyntää nettisivuillanne olevaa Vihreän draaman -toimintapakettia projektiopinnäytetyön teossa? Vihreä draama olisi yksi päiväkotiin tehtävistä interventioista. Leludraaman avulla herättelisimme lapsia ajattelemaan ja toimimaan ympäristöystävällisesti.

Maria Tikka

Essi Valo

Centria ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan koulutusohjelma

Maria Tikka & Essi Valo

**YMPÄRISTÖKASVATUSTA 5-VUOTIAILLE VIHREÄN DRAAMAN
KEINAIN**

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma
Joulukuu 2016**

TIIVISTELMÄ

Maria Tikka & Essi Valo

Ympäristökasvatusta 5-vuotiaille vihreän draaman keinoin

10 sivua, 2 liitettä, Centria ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysala Kokkola

Sosiaalialan koulutusohjelma

Opinnäytetyö 2016

Ohjaaja: lehtori Anne Jaakonaho, Centria ammattikorkeakoulu ja Heli Liedes, Tervanpolttajan päiväkotij, Kokkola

Työn tarkoituksena on tuoda kestävää kehitystä tutuksi 5-vuotiaille lapsille ohjaamalla lapsia vihreän draaman avulla säästäväisyyteen, rikkinäisen korjaamiseen ja luovuuteen. Tavoitteena on auttaa lapsia hahmottamaan omaa kehoa käyttämällä, mitä kestävä kehitys tarkoittaa ja miten he voivat omalla toiminnallaan edistää kestävää kehitystä. Kohderyhmänä on Tervanpolttajan päiväkodin 5-vuotiaat lapset sekä varhaiskasvattajat.

Avainsanat: ympäristökasvatus, 5-vuotias, vihreä draama, varhaiskasvatus

TIIVISTELMÄ**SISÄLLYS**

1 JOHDANTO	3
2 TIETOPERUSTA	6
2.1 Ympäristökasvatus	6
2.2 Vihreä draama	7
2.3 Kestävä kehitys	7
2.4 Keskeistä teoriaa viisivuotiaan kehitystasosta	8
3 TOTEUTUSSUUNNITELMA	12
3.1 Tehtäväluettelo ja aikataulu	12
3.2 Tehtävien työvaihe ja muodot	12
3.3 Projektin potentiaaliset ongelmat ja riskit	13
4 PROJEKTIBUDJETTI	14
5 OHJAUSSUUNNITELMA	15
5.1 Projektiryhmän ja työryhmän kokoukset	15
5.2 Projektin tiedottaminen ja dokumentointi	15
5.3 Projektin laadun varmennus	15
LÄHTEET	16

1 JOHDANTO

Tämä projektiopinnäytetyö tehdään Kokkolan kaupungin varhaiskasvatuspalveluihin, Tervanpolttajan päiväkotiin. Tässä opinnäytetyössä tutustumme Tervanpolttajan päiväkodin 5-vuotiaat lapset kestäväan kehitykseen vihreän draaman avulla. Nykypäivän yhteiskunnassa tavaraa tuotetaan yli tarpeen, ja lapsiperheissä tämä näkyy usein tavarapaljoutena. Vanhan tilalle ostetaan aina uutta, ja lasten edelliset lelut jäävät vaille käyttöä.

Opinnäytetyön aiheena on ympäristökasvatus 5-vuotiaille lapsille vihreän draaman keinoin. Valitsimme aiheen, koska koemme että ympäristökasvatus on ajankoh-taista. Pidämme tärkeänä, että voimme kukin omalla toiminnallamme turvata hyvät elämisen mahdollisuudet myös tuleville sukupolville. Opinnäytetyö tehdään Tervan-polttajan päiväkotiin 5-vuotiaille lapsille. Aihe on rajattu vihreän draaman menetel-mään ympäristökasvatuksen osana.

Opinnäytetyön tavoitteena on tutustuttaa lapset vihreään draamaan ja kestäväan ke-hityksen periaatteisiin kolmen intervention avulla. Tavoitteeseen pyritään pääse-mään hyödyntämällä vihreää draamaa ympäristöystävällisten toimintaratkaisujen hahmottamisessa. Työn tarkoituksena on tuoda kestäväa kehitystä tutuksi 5-vuoti-aille lapsille ohjaamalla lapsia vihreän draaman avulla säästäväisyyteen, rikkinäisen korjaamiseen ja luovuuteen.

Opinnäytetyössä hyödynnetään opintojen aikana saatua ohjaamiskokemusta ja tie-toa vihreästä draamasta. Lisäksi hyödynnämme tietoperustaa viisivuotiaan kehitys-tasosta.

Opinnäytetyön tietoperustana käsitellään 5-vuotiaan kehitystasoa, vihreää draamaa ympäristökasvatuksen menetelmänä, varhaiskasvatuksen orientaatioita ja ympäris-tökasvatusta käsitteenä ja sen periaatteita.

Lapsi oppii kestäväan kehityksen periaatteita vihreän draaman avulla. Päiväkodin työntekijät saavat työskentelymallin, jota voivat halutessaan hyödyntää työssään. Itse saamme kehittää omia ryhmäohjaustaitojamme. Toivomme, että opinnäytetyön

myötä lapset heräävät ajattelemaan ympäristöasioita ja kestävän kehityksen periaatteita. Ajattelemme teeman olevan tärkeä ja ajankohtainen, koska luonnonvarat ovat vähenemässä ja ilmastonmuutoksesta ja siihen vaikuttamisesta puhutaan enenevässä määrin.

Opinnäytetyössä pyritään vaikuttamaan lasten ympäristökäyttäytymiseen. Ympäristökäyttäytymiseen voidaan vaikuttaa lisäämällä tietoa arkipäivän toiminnan vaikutuksista ympäristöön. Tällaista tietoa on muun muassa tieto jätteiden lajittelusta ja sen vaikutuksista ja erilaisten kulkuneuvojen käyttäminen työmatkalla ja niiden vaikutukset. Lapset eivät saa suoraa tietoa ympäristöongelmista, vaan keskitytään lähinnä herättämään ajatuksia niistä asioista, joita lapsi voi itse tehdä, jotta ympäristö ei kärsisi.

Opinnäytetyötä tehdessä hypoteesi on, että lapset heräävät ajattelemaan luonnon säästämistä omalla toiminnalla ja oppivat tapoja säästää luontoa arjen toiminnassa. Hypoteesina on myös, että lapset ovat jo saaneet kotoa ohjeita kestävän kehityksen tukemiseen esimerkiksi sammuttamalla valot huoneesta poistuessa ja välttämällä veden juoksuttamista.

2 TIETOPERUSTA

	Asiakas	Organisaatio	SA-itse
Tulosta-voite	Vihreään draamaan osallistuminen Ympäristökasvatuksen diplomi	Valmis vihreän draaman malli, jota voi hyödyntää päiväkodin toiminnassa	Opinnäytetyö ja varhaiskasvatus kelpoisuus
Toiminnallinen tavoite	Toimii yhdessä toisten kanssa ja osana ryhmää (havainnointi ja palaute)	Lisää luonto-orientaatiomalleja	Osa ohjata erikokoisia lapsiryhmiä ja arvioida osaamistaan (palaute asiakkailta ja itsearviointi)
Oppimista-voite	Herää ajattelemaan ympäristöasioita ja omien tekojen seurauksia.	Uusia tapoja ympäristökasvatuksen toteuttamiseen	Ohjaustaitojen ja ammatillisuuden kehittyminen Tiedon syventäminen Vihreän draaman osalta

2.1 Ympäristökasvatus

Unescon määritelmän mukaan ympäristökasvatuksessa on tavoitteena edistää ihmisten tietoisuutta ympäristöasioista ja herättää myös huolta niihin liittyen. Jokaisella tulisi olla mahdollisuus saada valmiuksia ympäristön suojelemiseksi ja parantamiseksi, esimerkiksi arvojen, asenteiden ja taitojen saralla. Tavoitteena on myös ympäristölle vähemmän haitallisten toimintamallien luominen ja tukeminen. Ympäristökasvatuksen pääkohtia ovat osallistuminen, tietoisuus, tieto, taidot ja asenteet. Tietoisuudella tarkoitetaan sitä, että ihminen hahmottaa ympäristön ja pystyy huomaamaan ongelmia siinä. Tiedon avulla voidaan lisätä ymmärrystä ympäristöstä. Kokemukset ja elämykset ovat osa tiedonhankintaa, jotka auttavat ymmärryksen lisäämisessä. Asennekasvatus ympäristökasvatuksen näkökulmasta tarkoittaa ympäristöystävällisten asenteiden istuttamista ja ympäristösuojeluun aktivoitumista. (Venäläinen 1993, 13-26.)

Ympäristökasvatuksen avulla yksilö voi löytää taitoja ratkaista ympäristöongelmia. Opinnäytetyössä pyritään herättelemään lapsia ajattelemaan sitä, kuinka he itse voisivat omassa ympäristössään poistaa ympäristöä rasittavia tekijöitä. Teemoina ovat muun muassa lelujen kohtelu ja hankintojen tarpeellisuus. Ympäristökasvatus mahdollistaa osallistumisen ympäristönsuojeluun ja aktiiviseen työskentelyyn ympäristön ongelmien selvittämiseksi. (Venäläinen 1993, 13-26.)

Kestävän kehityksen ja ympäristökasvatuksen idea perustuu tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta korostavaan kasvatuskäsitykseen. Kasvatuksella tarkoitetaan elämänhallintaa ja yksilön oppimisprosessia tukevia keinoja. Keskeistä ympäristökasvatuksessa on elämän ja toisen ihmisen kunnioittaminen. (Hiltunen & Konivuori 2005.)

2.2 Vihreä draama

Vihreä draama on draaman keinoin toteutettavaa ympäristökasvatusta. Se on työväline, jonka avulla voidaan käsitellä ympäristökasvatuksellisia aiheita esimerkiksi roolityöskentelyn ja improvisaation, sekä muiden draaman työtapojen avulla. Käytettävät työtavat mahdollistavat jokaisen osallistumisen ja yhdessä tekemisen, antaen tilaa myös omalle pohdinnalle. Keskeistä on arvokasvatus kokemusten kautta oppimalla. Ympäristöasioita käsitellään omaa kehoa ja itseä työkaluna käyttäen, jolloin merkitysten antaminen saaduille kokemuksille helpottuu. (Hiltunen & Konivuori 2005, 11-13.)

Vihreään draamaan sisältyy ympäristökasvatuksellinen teema, jota käsitellään osallistuvan teatterin avulla, vuorovaikutteisena ryhmäprosessina. Lisäksi tarvitaan herättävä kokemus, jonka jälkeen kokemuksesta voidaan reflektoida. Kokemukset voivat antaa sysäyksen uusien toimintamallien kokeilulle. Vihreän draaman tavoitteena on aina muuttaa ihmisten toimintaa. Kun nämä edellä mainitut kriteerit täyttyvät, draama voidaan kutsua vihreäksi draamaksi. (Hiltunen & Konivuori 2005, 11-13.)

2.3 Kestävä kehitys

Kestävä kehitys pyrkii turvaamaan hyvät elämisen mahdollisuudet nykyisille ja tuleville sukupolville. Siihen liittyy olennaisesti ekologisuus, jonka avulla pyritään säilyttämään luonnon moninaisuus ja sopeuttamaan ihmisen toiminta luonnon sietokykyyn nähden. Kestävässä kehityksessä pyritään myös yhteiskunnallisesti oikeudenmukaiseen kehitykseen. Käytännössä tämä tarkoittaa tasavertaisuuden toteuttamista, mm. kaikille samanlaisten perusoikeuksien avulla, ja mahdollistamalla jokaiselle yhteiskunnallinen osallistuminen. Lisäksi pyritään vapaaseen henkiseen toimintaan, eettiseen kasvuun sekä erilaisten kulttuurien säilyttämiseen ja niiden kehittymiseen. Tätä kutsutaan ihmisen henkisesti uudistuvaksi kehitykseksi. (Hiltunen & Konivuori 2005, 11-13.)

2.4 Keskeistä teoriaa viisivuotiaan kehitystasosta

Viisivuotiaalle on tyypillistä omata mielikuvitusystäviä, halu itsenäistyä ja luottamus myös muihin aikuisiin kasvaa, toisaalta viisivuotias voi vielä heittäytyä vauvaksi ja tällä tavoin pyytää vanhemmalta läheisyyttä. Viisivuotias osaa jo itse pukea, mutta voi välillä haluta, että vanhempi pukee ja toisaalta välillä haluaa ehdottomasti pukea itse. Lapsi alkaa vähitellen ymmärtämään tekojensa seuraukset. (Ojanen, Ritmala, Sivén, Vihunen & Vilén 2013.)

Rooli- ja mielikuvitusleikit ovat kiinnostavia ja erilaiset sääntö- ja joukkuepelit alkavat kiinnostaa, vaikka häviäminen ottaa vielä koville. Leikin avulla lapsi voi kokea flow-kokemuksia ja lapsi voi leikkiä yksikseen pitkiäkin aikoja. Opinnäytetyössä käytettävässä leludraamassa lapsen täytyy käyttää mielikuvitustaan eläytyäkseen tarinaan. Viisivuotiaat voivat olla hyvinkin kiinnostuneita heittäytymään erilaisiin vihreässä draamassa käytettäviin rooleihin. Viisivuotias voi jo hetken leikkiä tutulla paikalla yksin, mutta tarvitsee aikuisen valvontaa, koska on altis onnettomuuksille. Tämän takia opinnäytetyötä ohjaa kaksi opiskelijaa ja kaksi päiväkodin työntekijää. (Ojanen ym. 2013, 165-168.)

Lapsen kasvun ja kehityksen osa-alueita ovat fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen. Fyysiseen kehitykseen kuuluu fyysisen kehityksen lisäksi motorinen kehitys. Psyykkiseen kehitykseen kuuluu lisäksi kognitiivinen kehitys ja persoonallisuuden kehitykseen. Nämä osa-alueet eivät ole toisistaan irrallisia, vaan nivoutuvat toisiinsa. Voidaan puhua esimerkiksi sosioemotionaalista tai psykososiaalisesta kehityksestä. Kasvuun ja kehitykseen vaikuttaa myös yksilön kypsyminen, oppimien, oma aktiivisuus ja ympäristö. (Ojanen ym. 2013, 119-124.)

Viisivuotiaan hienomotoriikka on jo hieman kehittyneempää: hän osaa piirtää kolmion, tähden ja jäljennellä numeroita ja kirjoittaa oman nimensä. Viisivuotias osaa ajaa kaksipyöräisellä, hiihtää ja luistella. Kaikki motorisen kehityksen perusvalmiudet ovat jo kehittyneet, mikä näkyy esimerkiksi jatkuvassa kiipeilyssä. Opinnäytetyössä

lapsi tarvitsee hienomotorisia taitoja kirjoittaessaan nimeään ympäristökasvatuksen stipendiin. (Ojanen ym. 2013, 119-124.)

Kielellinen kehitys on viisivuotiaalla siinä vaiheessa, että hän hallitsee äidinkieltänsä taivutussäännöt, osaa ymmärrettävästi kertoa tarinoita, pystyy noudattamaan kolmen kohdan ohjeita, hallitsee erilaisia vaikeitakin äänneitä, kuten esimerkiksi r:n ja s:n. Lisäksi viisivuotias osaa jo laskea helppoja laskutehtäviä sormien apuna käyttäen.

Viisivuotias pitää kavereita tärkeinä ja osaa leikkiä pitkäjänteisesti tuttujen kavereiden kanssa. Viisivuotias saattaa haluta kyläillä yksin kavereiden luona. Tämän ikäinen lapsi osaa itse jo jonkin verran ratkaista ongelmia kavereiden kanssa, mutta tarvitsee ajoittain apua. Isossa ryhmässä toimiminen onnistuu, kunhan aikuinen on ohjaamassa. Lapsi jäljittelee ihannoimiaan aikuisia ja heidän tekemisiään. Lapsi ymmärtää, miksi toinen on esimerkiksi surullinen. Lasten kanssa yhdessä tehtävät ohjetaulut haastavat lapsia itse muotoilemaan lauseita. (Ojanen ym. 2013, 119-124.)

Jokaisella lapsella on omat vahvuusalueet, joiden parissa he ovat erityisen älykkäitä. Näitä eri alueita ovat loogis-matemaattinen, kielellinen, avaruudellinen, kehollis-kinesteettinen, musiikillinen, interpersoonallinen, intrapersoonallinen ja naturalistinen älykkyys. Loogis-matemaattinen älykkyys näkyy kykynä ratkaista ongelmia ja päättelykyvyn järjestelmällisyyttä. Kielellisesti älykäs lapsi oppii helposti kieliä ja hänellä on kyky kirjoittaa ja puhua sujuvasti. Tällainen lapsi mielellään kirjoittaa, puhuu ja kuuntelee. Avaruudellisesti älykäs lapsi voi olla taiteellisesti luova ja hänen voi olla helppo ymmärtää esimerkiksi karttoja ja erilaisia kuvia. Kehollis-kinesteettinen älykkyys ilmenee taitavana kehon käyttämisenä ja taitona käsitellä esineitä. Musiikillisesti älykäs lapsi ymmärtää musiikin herättämiä tunteita, laulaa, säveltää ja soittaa. Lisäksi hänellä voi olla kyky tunnistaa musiikin rytmejä ja sävyjä. Interpersoonallinen älykkyys tarkoittaa taitoa solmia ihmissuhteita ja ymmärtää toisen tarkoituksiperiä. Tällainen lapsi voi olla hyvä neuvottelija. Intrapersonallisesti älykäs omaa hyvän itsetuntemuksen. Intrapersonallisesti älykäs lapsi ymmärtää omia tunteitaan ja tunnistaa omat heikkoudet ja vahvuudet. Naturalistinen älykkyys ilmenee luonnon lainalaisuuksien ymmärtämisenä. (Ojanen ym. 2013, 134-140.)

Opinnäytetyössä tehtävät harjoitteet voivat olla helpompia niille lapsille, jotka ovat naturalistisesti älykkäitä. Toisaalta tehtävät tehdään ryhmässä ja siihen liittyy myös liikettä, joten myös kehollis-kinesteettiset ja interpersoonalliset lapset pääsevät hyödyntämään taitojaan. Näin ollen vihreän draaman menetelmä sopii eri tavoin älykkäille lapsille. (Ojanen ym. 2013, 134-140.)

3 TOTEUTUSSUUNNITELMA

3.1 Tehtäväluettelo ja aikataulu

Tämän työn tarkoitus on järjestää kolme interventiota, joiden teemana on ympäristökasvatus vihreän draaman keinoin. Opinnäytetyön interventiot tapahtuvat toukokuun 2016 aikana. Keräämme lapsilta palautteen kuvakorttien avulla, ja päiväkodin työntekijöiltä kirjallisena viimeisen intervention jälkeen. Kesän aikana kirjoitamme opinnäytetyön valmiiksi.

3.2 Tehtävien työvaiheet ja -muodot

Ensimmäisessä interventiossa tutustumme lapsiin ja herättelemme ajatuksia kestäväen kehityksen teemaan liittyen askartelun avulla. Tarkoituksena on luoda avoin ja luottamuksellinen ilmapiiri, jotta lapset pystyisivät osallistumaan vihreään draamaan. Askartelutuokiossa lapset pääsevät maalaamaan lempiasiansa luonnosta. Tämän jälkeen keskustelemme tuotoksistaan ja lempiasioista luontoon liittyen.

Toisessa interventiossa ohjaamme vihreän draaman, jossa on mukana ympäristökasvatuksellinen tarina ja erilaisia leikkejä tähän liittyen. Tarkoituksena on, että lapset osallistuisivat oman kehitystason mukaan vihreään draamaan. Vihreän draaman tarkoituksena on herätellä lapsia ajattelemaan esimerkiksi turhaa ostamista. Vihreän draaman lopuksi lapset saavat itse keksiä asioita, joiden avulla voisivat itse säästää luontoa. Nämä asiat kootaan yhteisiksi tauluiksi, joista yksi toivottavasti saadaan päiväkodin seinälle käyttöön.

Kolmannessa interventiossa käydään läpi lasten kokemuksia vihreästä draamasta ja ajatuksia, joita lapsilla on herännyt mieleen vihreään draamaan liittyen. Lopuksi jaetaan lapsille omat ympäristöstipendit, joihin he saavat kirjoittaa nimensä. Tarkoituksena on myös liittää lasten askartelukansioihin lasten omat ohjetaulut, ympäristökasvatuksen ”stipendit” ja ensimmäisessä interventiossa tehtävät askartelun tuokset.

3.3 Projektin potentiaaliset ongelmat ja riskit

Ongelmana voi olla, että viisivuotiaita ei ole päivähoitossa päivinä, jolloin intervensiot tehdään. Toinen riskitekijä on, että lapset eivät pysty keskittymään toimintaan koko intervention ajan, eikä tilannetta saada hallitusti ohjattua. Ongelmaksi voi muodostua myös se, että ilmapiiriä ei onnistuta luomaan riittävän avoimeksi, eivätkä lapset näin ollen pysty eläytymään ja keskittymään vihreään draamaan.

4 PROJEKTIBUDJETTI

- Polttoainekustannukset Kälviä-Kokkola 15e
- Askartelukustannukset: vesivärit, paperit
- Lastentarhanopettajan tuntipalkka $14,7\text{e} \times 6\text{h}$ (- 5% epäpätevyysvähennys) = 83,8e

5 OHJAUSSUUNNITELMA

5.1 Projektiryhmän ja työryhmän kokoukset

Maanantaina 9.5 käymme tutustumassa Tervanpolttajan päiväkodissa ja sovimme käytännön järjestelyistä.

5.2 Projektin tiedottaminen ja dokumentointi

Pyrimme herättämään paikallismedian kiinnostuksen opinnäytetyötä kohtaan. Otamme yhteyttä Kokkola-lehden toimitukseen.

5.3 Projektin laadun varmennus

Keräämme palautteen sekä työntekijöiltä että lapsilta. Työntekijöiltä keräämme palautteen kirjallisena palautelomakkeella ja lapsilta kuvakorttien avulla. Toimivalla palautejärjestelmällä pyrimme varmistamaan laadukkaan opinnäytetyön. Itseopiskelemalla vihreää draamaa huolellisesti etukäteen voimme taata tasokkaan ohjauksen lapsille.

LÄHTEET

Hiltunen, J. & Konivuori, H. 2005. Vihreä draama. Jyväskylä: Gummerrus Kirjapaino Oy, 11-13.

Konivuori, H. 2006. Vihreää draamaa lelumaassa. Www-dokumentti. Saatavilla: <http://www.kierratyskeskus.fi/files/28/leludraama.pdf>. Luettu 29.03.2016.

Ojanen, T., Ritmala, M., Sivén, T., Vihunen, R. & Vilén, M. 2013. Lapsen aika. 12.-15. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy, 119-168.

Venäläinen, M. 1993. Mitä on ympäristökasvatus. Teoksessa Kajanto, A (toim.) Ympäristökasvatus. 2.painos. Helsinki: Gummerus Kirjapaino Oy, 13-29.

OPINNÄYTETYÖSOPIMUS

Opinnäytetyön tekijä/t Maria Tikka Essi Valo	Aloituspäivämäärä 8.1.2016
---	--------------------------------------

Koulutusohjelma Sosiaali-alan Koulutusohjelma, sosiaali- ja terveysalan yksikkö
--

Koulutusohjelman yliopettaja Pirjo Forss-Pennanen	Opinnäytetyön ohjaaja Anne Jaakonaho
---	--

Opinnäytetyön työnimi (aihe) Ympäristökasvatusprojekti 5-luokille vihreän draaman keinoin
--

Tutkimusongelma/kehittämistehtävä Löytää uusia tapoja toteuttaa ympäristökasvatusta päiväkodissa.
--

Opinnäytetyön tavoite ja rajaus/tutkimustulokset Tuoda vihreän draaman malli hyödynnettäväksi päiväkotiin.

Lukijat kirjoittavat

Pohdintaa luonnosta lasten kanssa

Nykyään kestävät elämäntavat ovat yhä tärkeämpi osa kasvatusta. Niinpä ympäristöteemoja on tärkeää käsitellä lasten kanssa lapsille sopivalla, ymmärrettävällä ja innostavalla tavalla.

Teimme opinnäytetyötä Tervanpoltajan päiväkotiin. Projektiopinnäytetyön teemoina ovat ympäristökasvatus ja kestävä kehityksen periaatteiden tutuksi tuominen lapsille.

Tiistaina pohdimme lasten kanssa lempiasioitaan

luonnossa ja maalasivat ne paperille.

Toisessa interventiossa lapsille ohjataan Heli Ko-

nivuoren ja Jaana Hiltusen kehittämä Vihreä draama - toiminnallinen, osallistava teatteri, joka vapaut-

taa mielikuvituksen ja toivon mukaan herättää lasten kiinnostuksen ympäristöasioihin.

Vihreä draama toteutetaan leludraamana, jossa ajatuksena on pohtia lelujen hankkimista ja niiden kohtelua sekä kannustaa lapsia oman luovuuden käyttämiseen esimerkiksi lelujen korjaamisessa.

Leludraamassa lapset saavat eläytyä leluiksi ja pohtia, kuinka leluja voisi kohdella, jotta ne säilyisivät paremmin ja ovatko

uudet lelut aina tarpeellisia.

Tällä hetkellä tee se itse -teema näkyy myös esimerkiksi sisustuksessa, jossa pyritään kierrättämään ja käyttämään uudelleen vanhoja materiaaleja luovalla tavalla.

Kuivissa lapset maalaavat lempiasioitaan luonnosta.

Maria Tikka

Essi Valo

Centria-
ammattikorkeakoulu
sosiaaliala

PALAUTELOMAKE TERVANPOLTTAJAN PK:N TYÖNTEKIJÖILLE

Kuinka onnistuimme toiminnan suunnittelussa?

- olitte mukavasti valmistelleet ohjelman
- ohjaajalta voi aina kysellä neuvoja / ohjeita
- suunniteltu hyvin just 5-vuotiaille

Kuinka onnistuimme toiminnan toteuttamisessa?

- onnistuimme tosi hyvin
- tiettyjä käsitteitä, esim. lempipaikka, luonto, olisi voinut avata
- kuvat tukevat hyvin keskustelua. Käyttökäsi niitä!

Miten lasten ohjaaminen sujui?

- ohjat hyvin käsissä! ☺
- opitte lasten nimet nopeasti
- rauhallinen, innostava tunnelma
- hyvä ote lapsiin ☺
- saitte hyvin lapset kiinnostumaan aiheesta

Kuinka onnistuimme luomaan toimivan vuorovaikutuksen lasten kanssa?

- hyvin nopeasti

Kiitosta/Kehitettävää

- KIVA, KUN KÄYTTTE!
- aihe tärkeä ja ajankohtainen, HYVÄ!
- ohjeismateriaalia mukoaan!! KUVAT, LEIUT yms.

Voisitteko käyttää Vihreä draama-menetelmää päiväkodissanne jatkossa?

- Kyllä! Kiitos ideasta!

PALAUTELOMAKE TERVANPOLTTAJAN PK:N TYÖNTEKIJÖILLE

Kuinka onnistuimme toiminnan suunnittelussa?

Helin kanssa sovitti enemmän asioita.
Me "roosat" tultin valmuseen ☺

Kuinka onnistuimme toiminnan toteuttamisessa?

Alkukeskustelua yleisestä luonnosta olisi voinut olla enemmän alussa. Nyt tuli aika nopeasti kyselyjä esim. "lempipaikkasi luonnossa" ja vastauksissa tuli helposti sama vastaus kuin edellisellä.
Lisää esim. kuvia ja mieltymisiä mitä tarkoittaa olla luonnossa.

Miten lasten ohjaaminen sujui?

Tiidän oma ilminen ja positiivinen suhtautuminen aiheeseen tartti lapsiin. Mukavasti kehuitte ☺

Toisen edessä vastaaminen jännittää, sen takia oli hyvä että lapsille ennestään tutut aikuiset, saivat myös osallistua.

Kuinka onnistuimme luomaan toimivan vuorovaikutuksen lasten kanssa?

Hyvin, vaikeaa oli lyhyt yhteinen aika lasten kanssa.

Kiitosta/Kehitettävää

Varatkaa vaikka seuraavalle kerralle muutama sekkeä kuva aiheesta mukaan.

Oikeita rikkiäisiä leluja, olisi lapset varmasti tykänneet korjata tai mieltä "uusio käyttöä" niille.

Voisitteko käyttää Vihreä draama-menetelmää päiväkodissanne jatkossa?

Kyllä, ihan hyvin.

5. Lelumaan tulevaisuus vaarassa

TAVOITE: pohtia lelujen hankkimista, niillä leikkimistä ja niiden kohtelua sekä uusien lelujen tarpeellisuutta

PÄÄKOHDERYHMÄ: 5 - 6 -vuotiaat

RYHMÄKOKO: lasten oma päiväkotitai kerhoryhmä

KESTO: noin yksi tunti

TARVITTAVAT VÄLINEET JA TILA: Päiväkotiryhmän normaali leikkutila tai mahdollinen jumppasali sopivat hyvin. Tunnelmaa voi muuttaa esimerkiksi hämärällä valaistuksella. Ohjaajalla voi olla tarinankertojan rekvisiittaa kuten viitta, päähine ja satulipas.

KOKEMUKSIA JA MUUTA HUOMIOITAVAA: Osa draamaleikeistä toimii eri tavalla kuusivuotiailla kuin nuoremmilla lapsilla. Erityishuomautukset liittyen pienempien lasten toimintoihin on merkitty erikseen.

LAPSET TULEVAT TILAAN yleensä päiväkodin työntekijän johdolla tarinankertojan siellä istuessa. Sovi etukäteen työntekijän kanssa, miten istutte. Ryhmällä saattaa olla jokin valmis istumajärjestys tms. joten anna työntekijöiden päättää yksittäisistä paikoista. Oleellista on, että näet kaikki, kaikki näkevät sinut ja kukaan ei istu kenenkään takana ja että kaikilla on tilaa liikkuu myös istumapaikallaan.

Aluksi esitele itsesi ja kerro lapsille, mistä on kyse. Kertaa myös muut käytännön ohjeet.

1. Tarina - mielenkiinnon herättäminen

Kaukana jossain, kukaan ei oikein tiedä missä, sijaitsee outo ja kummallinen maa. Maa on pääsääntöisesti puoliin aivan tavallisen näköinen, mutta jos katsoo hyvin tarkkaan, voimakkaalla kaukoputkella, voi havaita hämmästyttävän selken. Palkka vilisee erilaisia leluja. Ne liikkuvat ja juttelevat keskenään. Ne lauleskelevat, valmistavat ruokaa ja touhuvat kalenterilaisia arkiaskareita aivan kuten sinä tai minä.

Yhdessä katsotaan kaukoputkella Lelumaata ja sen leluja ohjaajan kertoessa tarinaa.

Tämä palkka on Lelumaa. Tarkkaavainen katsoja huomaa kuitenkin merkittävän selken Lelumaan lelusukissa. Kaikki lelut kiittävät puhtauttaan, eivätkä ole naamuksia, ilkeisiä tai ainakaan kulu-neen näköisiä. Kaikki lelut ovat vielä nuoria, uusia leluja, jolla ei selvästikään ole vielä iäkitty.

Näin onkin. Lelumaa on nimittäin lelujen alkukoti. Siellä lelut kasvavat ja elävät, kunnes kasvavat isoiksi ja lähtevät maailmalle lapsien luo. Elämä Lelumaassa on leppoisaa ja mukavaa, ja lelut viihtyvät siellä hyvin. Vain joulun alla Lelumaassa on paljon hässäkkää. Silloin useat leluista valmistautuvat muuttamaan ihmisten koteihin. Lelumaan lelut nimittäin lisääntyvät sen mukaan, miten lapset saavat uusia leluja. Tilanne kuitenkin rauhoittuu heti joulun jälkeen, ja elämä Lelumaassa palaa normaaliin.

2. Tärkeiden lelujen piiri - tärkeä lelu

Seisotaan piirissä. Jokainen lapsi miettii hetken, mikä on hänen oma tärkeä lelunsa. Kun jokai-

sella on jokin lelu mielessään, käydään vuoro-tellen piirissä ne läpi seuraavasti: Jokainen kertoo, mikä on hänen tärkeä lelunsa ja ottaa sen lelun asennon ja siihen mahdollisesti liittyvän liikkeen.

Ohjaajan kannattaa näyttää ensimmäiseksi oma lelunsa, se helpottaa lasten tekemistä. Esimerkiksi nukkumatti, joka heittää pussistaan uni-hiekkaa.

3. Tarina - lähtökohdan luominen ja ongelma

Nämä ja muut lelut asuvat Lelumaassa tyytyväisillä, kunnes eräänä päivänä lelut huomaavat, että heitä on koko ajan enemmän ja enemmän. "Mitä kummaa", ajattelivat lelut, "eihän meitä näin paljon pitäisi olla. Kuka kumma tarvitsee näin paljon leluja? No, kai tämä menee pian ohi."

Mutta ei. Leluja tarvitaan koko ajan enemmän, ja lelut Lelumaassa vain lisääntyvät. Lelut myös muuttavat ihmisten luokse entistä nopeampaa tahtia, eivätkä kaikki edes ehtineet kasvaa valmiiksi, hyvälaatuiseksi leluksi ennen muuttoaan. Ennen niin rauhallisesta paikasta tuli kiireinen, epämielittävä ja ahdas. Lelut alkoivat riidellä keskenään. Kaikista oli väliä pulaa, mutta kaikkein kamalinta oli se, että Lelumaan lelut eivät olleet enää niin kestäviä kuin ennen. Lisäksi myös leluihin tarvittavat valmistusaineet vähenivät koko ajan.

Jotain oli tehtävä ja pian, ymmärsivät Lelumaan asukkaat. He kokosivat pelastusretikunnan selvittämään, miksi leluja tarvitaan yhä enemmän ja enemmän. Lelumaan retikuntalaiset saapuvat ihmisten maailmaan, ja heti palkalla he alkavat etsiä taloja, joissa lapsia ja siten myös leluja asuu. Kai nyt täällä asuvat lelut tietävät, mitä kummallista täällä oikein on tekillä.

Lelumaan retikunta kipeää avoimesta ikkunasta sisään. Juuri oikeasta ikkunasta suoraan lasten huoneeseen. Onneksi huoneessa asuvat lapset nukkuvat syvästi. Lelujen silmät tottuivat nopeasti hämärään. "Ja hui kauhistus", lelut parahtavat, kun kammottava näky paljastuu heidän silmilleen.

4. Sikin sokin sekaisin - rikkonaiset lelut

Lapset ottavat lelun roolin ja menevät sikin sokin sekaisin tilaan ja ovat hiljaa ja paikallaan patina joko seisten, istuen tai maaten. Samalla kerrotaan tarinaa eteenpäin ja lapsia innostetaan toimimaan tarinan mukaan.

Tämä näky kohtasi leluja heidän saapuessaan. Koko huone on täynnä hajan hajan jätettyjä, hiljaisia leluja. Missä on lastenhuoneen lelujen iloinen pulina ja touhu? Järkyttyneet retikunnan lelut menevät tovereidensa luokse, ja silloin näyn koko kauheus paljastuu heille.

Lapset muuttavat asentoaan siten, että käsi tai jalka on vääntynyt tms. Ohjaaja käy koskettamassa lapsia ja katsoo, mitä heidän esittämässään leluissa on vialla, tai joku voi kertoa itsekin, mikä hänessä on mennyt rikki.

Kosketuksen voimasta jotkut leluista alkavat vaikeuttaa hiljaa ja pyytää apua. Pelastusretikunnan lelut katsovat avuttomina ympärilleen ja ymmärtävät, että rikkinäisten lelujen on saatava apua.

5. Korjauspaja – korjaaminen

Mietitään yhdessä, mitä leluille voisi tehdä. Millaisia erilaisia korjaustapoja on? Valitaan eri korjaustavoille liike esim. peseminen – pyöritetään käsiä puuskassa, liimaaminen – sively jne.

Jokainen lapsi valitsee itselleen mieluisen liikkeen, ja perustetaan yhdessä lelujen korjauspaja.

Mennään kahteen vastakkaiseen riviin, jotka ovat lähellä toisiaan siten, että niiden väliin muodostuu kuljettava kuja. Jokainen lapsi tekee rivissä korjausliikettään. Kukin lapsista lähtee rivin päästä omalla vuorollaan kulkemaan kujan läpi rikkinäisenä leluna korjaushihnaa pitkin. Muut korjaavat häntä tekemällä korjausliikettään.

Pienempien kanssa, joille rivissä pysyminen on hankalaa, tämän voi tehdä pienissä piireissä. Korjattava lelu on piirin keskellä ja muut korjaavat häntä. Ohjaajan merkistä korjattava lelu vaihtuu korjaajaksi ja uusi korjattava tulee keskelle.

6. Tarina – ratkaisun etsiminen

Onneksi jokainen lelu saadaan korjattua. Vuolaiden kiitosten jälkeen korjatut lelut kertoivat, mitä heille on tapahtunut. Vaikka lelut ovat järkyttyneitä kokemastaan, suurin osa heistä haluaa jäädä asumaan lastenhuoneeseen. Pitäisi vain keksiä keino, ettei näin kävisi toistamiseen.

Keksitään lasten kanssa, miten lelut eivät menisi enää rikki.

7. Tarina – eteneminen, lelupaljous

Pelastusretikunnan lelut jatkavat huolestuneina matkaansa. "Vaikka tällainen lelujen huolimaton käyttö selittää osaksi, miksi leluja tarvitaan koko ajan lisää, niin se ei yksin voi selittää, miksi lelujen määrä kasvaa näin hirveän paljon", tuumaavat lelut yksimielisesti ja päättävät mennä seuraavaan taloon.

Tällä kertaa lelut menevät postiluukusta sisään.

8. Postiluukku – roolissa seikkaileminen, todentaminen

Lapset menevät jonoon, ja ohjaaja sekä apuohjaaja (päiväkodin ohjaaja) tekevät postiluukun seisomalla vastakkain esimerkiksi sohvan vieressä ja ottamalla toisiaan käsistä kiinni. Kukin lapsi kipeää vuorollaan käsien ylitse niiden muo-

dostamaan koloan ja pujottautuu sieltä pois toisen käsiparin alitse sohvalle. Sohvalta hypätään varovasti takaisin lattialle.

Samalla voi kertoa tarinaa lelujen kiipeämisestä postiluukkuun, näin kaikkien keskittymiskyky pysyy yllä odottamisesta huolimatta.

Postiluukku on kylmä ahassa, mutta onneksi lattia ei ollut kova. Pehmusteena on kasa kirjasivuisia lehtiä, aivan kuin valmiina vastaanottamaan vieraita. Innokkaana lelut jäävät tutkimaan lehtisiä tarkemmin. "Apua, tuossa olet sinä", sanoo lelujen pelastusretkikuntaan kuuluva Barbi Robottikoiraile. Ja kuinka ollakaan, lehdestä on kuva Robottikoirasta. Lelut ovat ymmällään, mitä tämä tarkoittaa?

9. Tarina – mainokset, lelujen tarpeellisuus

Hämmentynään retkikunta jatkaa matkaa. He kuulevat olohuoneesta ääniä ja menevät kurkkaamaan, mitä siellä on. Lelut näkevät barbin oudon laatikon sisässä tanssivassa musiikin tehdössä.

Samaan aikaan kuuluu ihmisen kova ääni puhumassa musiikin ja barbin äänen yllä. Ääni kehoittaa ostamaan barbin.

Retkikunnan Barbi huudahtaa järkytyksestä, juoksee oudon näköisen laatikon ja sitä katsovien lasten väliin ja huutaa, että hänen kaverinsa on päästettävä laatikosta pois ja äläkkä! Tai hän suuttuu kunnolla. Sohvalta istuvat lapset havahtuvat, kääntävät katseensa pois televisiosta ja katsovat puhuvaan Barbin.

Muut lelut juoksevat Barbin perässä, heiluttelevat lattiaa ottamillaan mainoksia ja vaativat selitystä lapsilta. Lapset katselevat kummastuneesti leluja ja yrittävät kertoa leluille, mitä mainokset ovat.

Käydään lasten kanssa läpi, mitä mainokset ovat ja millaisia mainoksia he tietävät.

Lelujen on vaikea ymmärtää, mikä mainoksia tehdään, eikä jokainen nyt muutenkin tiedä millaisia leluja haluaa? Ja eikä ihmisille muka niitä mikään. "Ei me lelut olla mitään kertakäyttötavaraa", tuhahtavat lelut.

Samaan aikaan yksi lapsista tajuaa, että lelut-han puhuvat. Hän kouraisee Barbin käteensä ja Robottikoiran toiseen käteen. "Käällään muulla ei ole puhuvia leluja", hihkaisee lapsi ja heiluttaa leluja käteessään.

Ohjaajan kertoessa tehdään omilla paikoilla tarinassa kerrottuja toimintoja. Nostetaan lelut, heilutellaan niitä, kutitetaan itseä, juostaan.

Silloin leluihin tulee vauhtia. Tilannehan on vakava. Barbi ja Robottikoira täytyy saada älkä vapaille. Lelut tarttuvat lasta jaloihista ja kutittavat jalkapohjia. Lapsi aikaa nauraa, samalla hänen otteensa leluista kirpoo ja lelut tippuvat pehmeälle sohvalle. Barbi ja Robottikoira lähtevät juoksemaan muut lelut perässään ja hyppäävät kireesti ulos ikkunasta.

10. Minä olen -peiliväreileikki – yhdistäminen, omat lelut ja hankinnat

Lapset seisovat huoneen toisessa päässä ja ohjaaja toisessa päässä. Ohjaaja esittää lapsille

leluihin ja niiden hankkimiseen liittyviä kysymyksiä. Jos vastaus kysymykseen on kyllä, saa astua yhden askeleen eteenpäin. Kysymyksiä esittäessään ohjaaja on selin lapsiin. Kysymyksen jälkeen hän kääntyy, ja ne, jotka vielä liikkuvat ja ohjaaja näkee sen, joutuvat palaamaan lähtöviivalle peilileikin tapaan.

Mallikysymyksiä: Olen nähnyt mainoksia, olen halunnut leluja mainosten perusteella, olen halunnut leluja vain siksi, kun kaverillakin on sellainen, olen hankkinut tai saanut leluja käytettyinä, olen korjannut itse rikkimenneitä leluja, olen antanut itselle tarpeettomia tai lapsellisia leluja muille, olen leikkinyt ilman leluja, olen saa-

nut leluja, joilla en ole leikkinyt, olen saanut tai antanut lahjaksi joskus jotain muuta kuin leluja tai tavaraa, olen käynyt kirpputorilla.

11. Tarina - ratkaisu

Vihdoin viimein Lelumaan pelastusretikunta palasi kotiin jännittävältä matkaltaan. Kotona Lelumaassa he kertoivat kaikille lelujen huolimattomasta käytöstä ja ihmisten tekemistä mainoksista, joiden avulla yritetään leluja myydä aina vain enemmän. Lapsille, jolla on jo leluja vaikka kuinka paljon. Ei ihme, että Lelumaassa oli ahdistaa ja valmistusaineet olivat vähenemässä.

Onneksi asiaan oli ratkaisu. Jos kerran ihmiset tekivät mainoksia, joiden vuoksi leluja halutaan aina vain lisää, voisivat he tehdä mainoksia, joissa kerrotaan, miten lelut saadaan kestämään kauvan ja miten leikkisissä tarvittavia leluja ei tarvitsisi ostaa koko ajan lisää.

Niin Lelumaassa päätettiin varustaa jokainen Lelumaasta muuttava lelu ääninauhalla, joka lähtee käyntiin, kun leluja painaa navan kohdalta.

12. Ääninauha - oma toiminta, lopetus

Mietitään yhdessä neljä ohjetta ääninauhalle sekä niihin yhdistettävät liikkeet. Ohjeiden teemat ovat leluista huolehtiminen, leluista luopuminen ja kierrättäminen, leikkiminen ilman leluja ja se, että leluja ei tarvitse olla suunnattomasti.

Lauseet voivat olla esimerkiksi:

- kohtelee minua hyvin + halausliike
- kierrätä "pienien" lelut + tavaran ojentaminen toiselta toiselle
- hiekalla ja lumella on kiva leikkiä + lumipallon pyörittäminen
- minulla on jo tarpeeksi lelukavereita + naapureiden kädestä kiinni pitäminen"

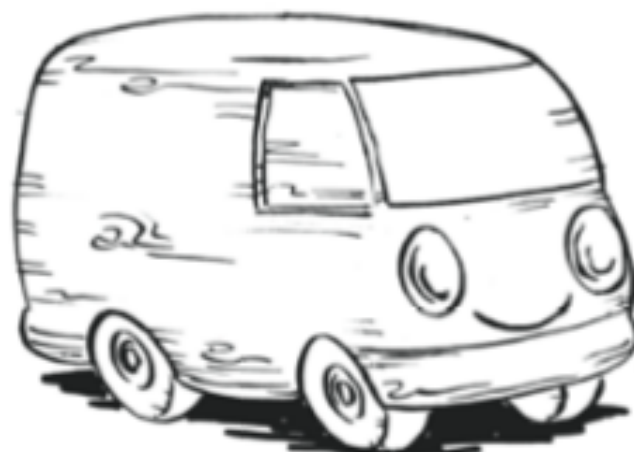
Lapsilta tulee helposti monta ohjetta samaan asiaan, esimerkiksi älä heitä minua seinään ja älä tallaa minua. Kannattaakin kuunnella ehdotuksia, yhdistää ne sopivaksi lauseeksi ja vasta sit-

ten siirtyä seuraavan lauseen teemaan. Monesti lasten lauseet alkavat älä-sanalla, haluttaessa ne voi muuttaa myönteiseen muotoon.

Seuraavaksi painetaan itseä navan kohdalta ja sanotaan ensimmäinen lause ja tehdään siihen kuuluva liike, sitten painetaan uudestaan ja toistetaan seuraava ohje jne. Haluttaessa voidaan myös tehdä ohjekuoro. Tällöin ohjaaja jakaa muodostetuille ryhmille kullekin oman lauseen ja liikkeen. Kun ohjaaja näyttää navan painamisen ryhmälle, ryhmäläiset toistavat omaa ohjetta, kunnes vuoro annetaan seuraaville.

Ja nykyään, kun lelut muuttavat pois Lelumaasta, on jokaisella leluilla pieni nappula, jota painamalla kuuluu viestiin suoraan Lelumaan lelusukkalta.

OHJETAULU LELUJEN KOHTELUUN

1. KOHTELE LELUJA VAROVASTI
2. VIE LELUT OIKEILLE PAIKOILLEEN LEIKIN JÄLKEEN
3. KÄYTÄ LELUJA VAIN PAIKOISSA, JOIHIN NE SOVELTUVAT (Vedessä vain vesileluja ja hiekkalaatikolla vain hiekkaleluja)

KUNNIAKIRJA

on osallistunut Vihreään draamaan
Tervanpolttajan päiväkodissa

Maria Tikka

Essi Valo

Nykyään kestävä elämäntavat ovat yhä tärkeämpi osa kasvatusta. Niinpä ympäristöteemoja on tärkeää käsitellä lasten kanssa lapsille sopivalla, ymmärrettävällä ja innostavalla tavalla.

Maria Tikka ja Essi Valo tekevät opinnäytetyötä Tervanpolttajan päiväkotiin. Projektioinnäytetyön teemoina ovat ympäristökasvatus ja kestävä kehityksen periaatteiden tutuksi tuominen lapsille. Tiistaina Tikka ja Valo pohtivat lasten kanssa lempiasioitaan luonnossa ja maalasivat ne paperille. Toisessa interventiossa lapsille ohjataan Heli Konivuoren ja Jaana Hiltusen kehittämä Vihreä draama - toiminnallinen, osallistava teatteri, joka vapauttaa mielikuvituksen ja toivon mukaan herättää lasten kiinnostuksen ympäristöasioihin.

Vihreä draama toteutetaan leludraamana, jossa ajatuksena on pohtia lelujen hankkimista ja niiden kohtelua sekä kannustaa lapsia oman luovuuden käyttämiseen esimerkiksi lelujen korjaamisessa. Leludraamassa lapset saavat eläytyä leluiksi ja pohtia, kuinka leluja voisi kohdella, jotta ne säilyisivät paremmin ja ovatko uudet lelut aina tarpeellisia. Tällä hetkellä tee se itse -teema näkyy myös esimerkiksi sisustuksessa, jossa pyritään kierrättämään ja käyttämään uudelleen vanhoja materiaaleja luovalla tavalla.

	Asiakas	Organisaatio	SA-itse
Tulostavoite	Vihreään draamaan osallistuminen Ympäristökasvatuksen diplomi	Valmis vihreän draaman malli, jota voi hyödyntää päiväkodin toiminnassa	Opinnäytetyö ja varhaiskasvatus kelpoisuus
Toiminnallinen tavoite	Toimii yhdessä toisten kanssa ja osana ryhmää (havainnointi ja palaute)	Lisää luonto-orientaatiomalleja	Osa ohjata erikokoisia lapsiryhmiä ja arvioida osaamistaan (palaute asiakkailta ja itsearviointi)
Oppimistavoite	Herää ajattelemaan ympäristöasioita ja omien tekojen seurauksia.	Uusia tapoja ympäristökasvatuksen toteuttamiseen	Ohjaustaitojen ja ammatillisuuden kehittyminen Tiedon syventäminen Vihreän draaman osalta